

YANGI TOSHKENT – O‘ZIMIZNIKI!

Prezidentimiz 12-oktabr kuni Yangi Toshkentga tashrif buyurdi.

Chirchiq va Qorasuv daryolari oralig‘ida kelajak kafolati — Yangi Toshkent bunyod etilmoqda. Bugun ushbu yirik loyihani faxr bilan: “Yangi Toshkent — o‘zimizniki!” deya atayapmiz. Bu shunchaki o‘zlik, egalik hissi emas. Uning zamirida shukrona, faxr va ishonch degan katta tuyg‘ular bor. Buguniga shukr bilan Vatanga xizmat qilish qalbda faxr uyg‘otib, kelajakka ishonchni kafolatlaydi. Buni Yangi Toshkent misolida yaqqol ko‘rish mumkin.

Mazkur yirik loyiha kecha yoki bugun paydo bo‘lib qolgani yo‘q. U yillar davomida kun-tun tinim bilmay qilingan izlanishlar, murakkab vaziyatlardagi oqilona qarorlar hosilasi. Bu haqda yana to‘xtalamiz.

Shu yil 12-oktabr kuni mamlakatimiz yetakchisi Yangi Toshkentda bunyod etilgan inshootlarni ishga tushirish va yangi loyihalarning qurilishiga start berish marosimida ishtirok etdi. Shuningdek, bu yerda yirik loyihalarni amalga oshirayotgan investor va tadbirkorlar bilan ochiq muloqot o‘tkazdi.

Yangi Toshkent mamlakatimiz tarixidagi eng yirik shaharsozlik loyihasidir. Hozirgi tahlilali, global iqtisodiyotdagi tebranishlar davrida bunday yirik loyihani boshlash oson

emas. Buning uchun jasorat, ertangi kunga ishonch kerak. Shaharning nechog‘liq katta loyiha ekani esa raqamlarda yanada aniq ko‘rinadi. Masalan, birinchi bosqichning o‘zida zamonaviy texnologik yechimlarga asoslangan 50 milliard dollarlik loyihalar amalga oshiriladi. Ular xavfsiz va “yashil” shahar tamoyiliga asoslangani bilan ajralib turadi. Buning uchun shaharda 2000 gektar yashil maydon va 500 gektarli istirohat bog‘i tashkil etiladi. “Yashil” qurilish standartlari asosida 150 million kvadrat metr turar va noturar joy maydoni barpo qilinadi.

Bugun ushbu ikki daryo oralig‘i ulkan bunyodkorlik maydoniga aylangan. Natijada turar joylar, universitetlar, kutubxona va amfiteatr qurildi. Umuman, o‘tgan davrda Yangi Toshkentda 2 milliard dollarlik ishlar bajarildi.

Davlatimiz rahbari ishtirokidagi marosimda umumiy qiymati 1 milliard dollar bo‘lgan yettita obyekt ishga tushirildi. “Sharq bahori” turar joy majmuasining birinchi bosqichi, yo‘l va infratuzilma obyektlari, “Yangi Toshkent” 1-nimstansiyasi, trigeneratsiya stansiyasi, Savdo-sanoat palatasi binosi,

“Sohil bog‘i” istirohat bog‘i hamda 2000 o‘rinli umumta‘lim maktabi shular jumlasidan.

Muhimi, ularning barchasi yaxlit bo‘lib, zamonaviy shaharsozlikning yuksak namunasini namoyon etadi. Masalan, trigeneratsiya stansiyasi 100 ming xonadonni markazlashgan tarzda isitib, sovitish tizimi bilan ta‘minlaydi. Turkiyaning “MIMSAN” kompaniyasi ishtirokida 73 million dollar investitsiya hisobiga barpo etilgan loyiha elektr energiyasi ham ishlab chiqarish imkoniga ega. Xitoyning “Haocheng Industry Group Limited” kompaniyasi ishtirokida qurilgan nimstansiya va yuqori kuchlanishli elektr tarmoqlari loyihasining qiymati 95 million dollarni tashkil etadi.

“Sharq bahori” turar joy majmuasining ilk bosqichida qariyb 7000 ta xonadon qurildi. Shuningdek, 18 kilometr avtomobil yo‘li yotqizilib, 13 kilometr oqova hamda 4,5 kilometr ichimlik suv tarmog‘i tortildi. Qirg‘oq bo‘ylab 10 kilometrli “Sohil bog‘i”da piyodalar va velosiped yo‘laklari barpo etildi.

Yurtimizda bunday yirik loyihalarga xorijlik sarmoyadorlar katta qiziqish bildirmoqda. Bu O‘zbekistonning iqtisodiy jozibadorligi qanchalik

yuqori ekanini ko‘rsatadi. Ayni paytda kelajagimizga ishonch, mamlakatimizda keng quloq yozgan islohotlar samaradorligidan dalolat beradi. Qisqasi, Yangi Toshkent yangi O‘zbekiston islohotlarining o‘ziga xos barometri.

Marosimda Xitoy, Turkiya, BAA hamda boshqa davlatlardagi xorijlik hamkorlar ishtirokida umumiy qiymati 2,5 milliard dollar bo‘lgan yana o‘nta yirik loyiha qurilishiga start berilgani ham fikrimizning dalilidir.

Masalan, Finlyandiyaning “MariMatic” kompaniyasi ishtirokida chiqindilarni to‘plash va ulardan “yashil” elektr energiyasini olish loyihasi amalga oshiriladi. Shuningdek, ko‘p kvartirali uylar tomiga umumiy quvvati 20 megavatt bo‘lgan fotoelektr tizimlarini o‘rnatish reja qilingan.

Qolaversa, Yangi Toshkentni poytaxt bilan bog‘lash uchun Temur Malik ko‘chasi va 4R12 avtomobil yo‘li o‘rtasida ko‘prik, yo‘l o‘tkazgich va 10 kilometr yo‘l quriladi. Metro bekatlari bilan tutashgan yer osti avtoturargohini barpo etish ham yangi loyihalardan. Shu o‘rinda bot-bot takror etganimiz zamonaviy shaharsozlikning yana bir qiyofasi o‘rtaga chiqadi. “Metropolis”

biznes-sitida ofislar, mehmonxona, turar joylar va xizmat ko‘rsatish obyektlari joylashadi. Umumiy maydoni 818 ming kvadrat metrdan ortiq bo‘lgan ushbu loyihaning 500 ming kvadrat metr qismi biznes uchun mo‘ljallangan. Muhimi, bu yerda 1500 kishi ishli bo‘ladi. Shuningdek, “Silk City”, “Mavj” va “Marjon” turar joy majmualari hamda 120 o‘rinli Yangi Toshkent markaziy shifoxonasi quriladi.

Marosimda Prezidentimiz ushbu loyihalar Yangi Toshkentning biznes, turizm va madaniyat markazi sifatida shakllanishiga xizmat qilishini ta’kidladi. Shahar bunyodkorligida ishtirok etayotgan quruvchilar, muhandislar, loyihachilar va xorijlik hamkorlarga minnatdorlik bildirildi.

Shu o‘rinda “Yangi Toshkent — o‘zimizniki!” degan fikrga to‘xtalsak. Davlatimiz rahbarining “O‘zimizniki!” degan so‘zi xuddi mehmondo‘st mezbanning ostonada tortinib turgan yaqiniga: “Ie, nega eshik oldida turibsis? Kiring, to‘rga o‘ting, bu uy — o‘zimizniki-kul!” deganidek yangradi.

Ushbu so‘z har bir fuqaroga — o‘qituvchi, shifokor, usta, yosh oilaga qarab:

“Bu shahar begona emas. Uning salqin bog‘larida sening bolang chopqillab o‘ynaydi. Universitetlarida o‘qib, olim bo‘ladi. Sen bu yerda mehmon emassan, shu uying egasidan!” degan xotirjam kayfiyat bag‘ishladi. Ha, bugun eng ilg‘or mamlakatlardan kelgan ishbilarmonlar sarmoya kiritayotgan ushbu yirik shahar mana shu qorako‘z xalqimiz uchun qad rostlamoqda! Milliy o‘zligimizni qalbida saqlab, yagona Vatan, bir butun xalq bo‘lib yashayotgan o‘zbekistonliklar uchun barpo etilmoqda!

Qalbmizda faxr va iftixor uyg‘otayotgan yirik loyihaning bitishini yurtdoshlarimiz hozirdanoq intiqlik bilan kutmoqda. Xalqni rozi qilish muhim vazifa bo‘lgan davlatda elning mana shunday orzularini tezroq amalga oshirishga jiddiy qaralishi tabiiy, albatta. Buning uchun bunyodkorlik ishlarini tezroq, lekin shoshilmay bajarish talab etiladi. Yangi Toshkentda bunyod etilgan inshootlarni ishga tushirish va yangi loyihalarning qurilishiga start berish marosimidan so‘ng ushbu masala ham atroflicha muhokama qilindi.

Davomi 2-betda

O‘ZBEKISTON VA TURKMANISTON
YETAKCHILARI TELEFON ORQALI
MULOQOT QILDILAR

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Turkman xalqining milliy yetakchisi, Turkmaniston Xalq Maslahati Raisi Gurbanguli Berdimuhamedov bilan telefon orqali muloqot qildi.

Prezidentimiz Gurbanguli Berdimuhamedovni Turkmaniston tomonidan Avazada bo‘lib o‘tgan Markaziy Osiyo va Ozarbayjon davlat rahbarlarining Maslahat uchrashuvi, MDH sammiti va Kaspiy ekologik forumiga samarali raislik qilgani hamda ularni muvaffaqiyatli o‘tkazilgani bilan samimiy tabriklandi.

Turkmanistonning mintaqaviy muloqot va ko‘p tomonlama hamkorlikni rivojlantirishdagi muhim rolini yana bir bor namoyon etgan mazkur tadbirlar alohida ahamiyatga ega ekani ta’kidlandi. Erishilgan kelishuvlar mintaqada izchil taraqqiyot va osoyishtalikni ta’minlashga qaratilgan sheriklikning yangi istiqbollarini ochmoqda.

Suhbat davomida izchil rivojlanib, amaliy mazmun bilan boyib borayotgan O‘zbekiston — Turkmaniston strategik sherikligining barqaror ijobiy sur‘ati mamnuniyat bilan qayd etildi.

Tomonlar o‘zaro savdo hajmini yanada oshirish, sanoat kooperatsiyasini kengaytirish, energetika, transport va qishloq xo‘jaligi sohalarida loyihalarni amalga oshirish,

transport-logistika yo‘nalishdagi o‘zaro bog‘liqlikni mustahkamlash hamda madaniy-gumanitar almashinuvni faollashtirish muhimligini ta’kidladilar.

Avazada O‘zbekiston va Turkmaniston o‘rtasida Oliy darajadagi strategik sheriklik kengashini tashkil etish to‘g‘risida tarixiy shartnoma imzolanganiga alohida e’tibor qaratildi.

Ushbu mexanizmi ishga tushirish ikki tomonlama kun tartibining ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha sa’y-harakatlarni tizimli muvofiqlashtirishga xizmat qiladi.

Yetakchilar oliy darajadagi bo‘ljak tadbirlar rejasini ham muhokama qildilar.

Yakunda ko‘p asrlik do‘stlik va yaxshi qo‘shnichilik rishtalari, mustarak tarix va madaniy an‘analarga asoslangan O‘zbekiston — Turkmaniston hamkorligini izchil rivojlantirish hamda Markaziy Osiyoda tinchlik, osoyishtalik va barqaror taraqqiyotni yanada mustahkamlashga o‘zaro intilish qat’iy ekani ta’kidlandi.

O‘ZA

TABIATGA MUNOSABAT —

XALQNING MADANIYATI, DAVLATNING MAS’ULIYATI VA

TARAQQIYOTNING SIFAT KO‘RSATKICHIDIR

To‘rtinchi milliy dastur sharhi

Yetti milliy dastur — yangi O‘zbekistonni barpo etish yo‘lidagi islohotlar ko‘lamini kengaytirishi, uning milliy davlatchilikni mustahkamlash, iqtisodiy barqarorlik, aholi farovonligi kabi ustuvor yo‘nalishlar bo‘yicha samaradorligini karrasiga oshirishi shubhasiz. Zero, Prezidentimiz mustaqilligimizning 35 yilligiga bag‘ishlangan tanalanli marosimda ilgari surgan ushbu dasturlar mamlakatimizni kelgusi davrda kompleks rivojlantirish va inson qadrini yuksaltirishga qaratilgan strategik taraqqiyot modelidir.

Ekologik barqarorlikka doir to‘rtinchi dasturdan qiyos. Ushbu dastur maqsad-mohiyatidan avval mamlakatimiz kelgusi taraqqiyot yo‘lini belgilab beruvchi strategik dasturlar majmuidan mazkur yo‘nalishning alohida joy olishi zaruratiga to‘xtalib o‘tsak. Gap shundaki, jamiyat taraqqiyotining bugungi bosqichida mamlakat qudrati faqat iqtisodiy o‘sinh, sanoat ishlab chiqarishi yoki yalpi ichki mahsulot hajmi bilan o‘lchanmaydi. Zero, suvni qanday asrashi, yer va tabiiy boyliklardan qanday foydalanishi, shaharlarni qay darajada

yashillashtirishi, kelajak avlod uchun qanday ekologik muhit qoldirishi ham davlat taraqqiyotining muhim mezoniga aylanmoqda.

O‘zbekistonda ekologik siyosatning yangi bosqichi aynan shu qarashga tayanmoqda. Bu jarayonda suv tejamkorligi, “Yashil makon”, shaharlarni ko‘kalamzorlashtirish, tabiiy resurslarni muhofaza qilish va ekologik madaniyatni yuksaltirish bir-birini to‘ldiruvchi yagona strategik yo‘nalish sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Davomi 3-betda

Boshlanishi 1-betda

Prezidentimiz Yangi Toshkent qurilishini jadallashtirish masalalari yuzasidan investor va tadbirkorlar bilan ochiq muloqot o‘tkazdi.

Zamonaviy binolar, infratuzilma va bunyodkorlik salohiyati tufayli ham yangi shaharga yirik loyiha nisbati berilmoqda. Yangi Toshkent uchun 20 ming gektar yer ajratilgan. Ushbu ko‘rsatkichning o‘ziyoq ishning nechog‘liq ko‘lamdor ekanini yana bir karra tasdiqlaydi. Birinchi bosqichda 6000 gektar maydonda 50 milliard dollarlik loyihalarni amalga oshirish ko‘zda tutilgan. Hozir 1000 gektardan ortiq maydonda asosan davlat mablag‘i hisobidan qurilish ishlari qilinayotgan bo‘lsa, tadbirkorlarga 94 gektar yer ajratilgan.

— Yangi Toshkent faqat yangi uy-joy quriladigan hudud emas, — dedi Prezidentimiz.

Yangi Toshkent zamonaviy biznes, ta‘lim, tibbiyot, turizm va xizmat ko‘rsatishni o‘ziga jalb etadigan mustaqil iqtisodiy markazga aylanishi kerak. Shu nuqtai nazardan, investorlarga ajratilgan yerning uchdan ikki qismi uy-joy loyihalariga to‘g‘ri kelayotgani, 28 ta lotda esa faol qurilish boshlanmagani ko‘rsatib o‘tildi. Ayni masala atroficha tahlil etilib, zarur ko‘rsatmalar berildi. Jumladan, bunday holatni investorlarda mablag‘ yoki qiziqish yo‘qligi bilan izohlash to‘g‘ri emasligi ta‘kidlandi. Eskicha talablar, cho‘ziladigan ruxsat berish jarayoni va ayrim idoralarning hamkor o‘rniga nazoratchi sifatida ish tutishi loyihalarga to‘siq bo‘lmoqda. Shu bois, tadbirkorga yer ajratishdan tortib, obyektni ishga tushirishgacha bo‘lgan jarayonni qayta ko‘rib chiqish vazifasi qo‘yildi.

Yil oxirigacha Yangi Toshkentdagi 20 ming xonadonni foydalanishga topshirish

reja qilingan. Bu kamida 70 ming kishi uchun yangi yashash muhiti yaratishni anglatadi. Prezidentimiz uylar bilan birga aholiga zarur dam olish, sport, savdo, ta‘lim va tibbiyot xizmatlarini ko‘rsatish ham yo‘lga qo‘yilishi kerakligini ta‘kidladi. Yurtdoshlarimizga yangi shaharda dunyoning eng namunali “siti”laridan ham yaxshiroq muhit, qulaylik yaratiladi. Ayni paytda shahar yangi O‘zbekiston erishgan yutuqlarni yanada yuqori bosqichga olib chiqadigan imkoniyatlarni taqdim etadi. Masalan, yurtimiz dunyoga ochildach, dunyo ham bizga keng quloqchoydi. Berilgan e‘tibor, imkoniyat va imtiyozlar tufayli sportda ham katta yutuqlarga erishdik. Kelgusi yili 20 yoshgacha bo‘lgan futbolchilar o‘rtasidagi jahon chempionatining yurtimizda o‘tkazilishi ham fikrimiz isbotidir.

Yangi Toshkentda qurilayotgan 55 ming o‘rinli stadion mazkur nufuzli chempionatga xizmat qiladi. Buning uchun stadion FIFA talablariga javob beradigan qilib qurilmoqda. Kelgusida ham samarali faoliyat yuritishi uchun stadion hududi va atrofida zarur infratuzilma yaratiladi. Buning uchun mehmonxona, ovqatlanish va ko‘ngilochar maskanlar ehtiyojini hisoblab, tadbirkorlarga aniq investitsiya takliflarini taqdim etish topshirildi.

Yangi shahardan davlat idoralari ham o‘rin oladi. Hozir Qurilish, Transport va Energetika vazirliklari bu yerda faoliyat yuritmoqda. Boshqa idoralar xodimlari uchun binolar qurilyapti. Qolgan vazirlik va davlat tashkilotlarini ham Yangi Toshkentga ko‘chira boshlash zarurligi qayd etildi.

Yangi O‘zbekistondagi islohotlar haqida gap ketganda, hayotbaxsh degan so‘zni ishlatamiz. Bu bejiz emas. Chunki yangilanishlar jarayonida davr nafasini his etib, kelgusida ham samara beradigan yo‘l tanlanmoqda. Xususan, Yangi Toshkent reja si kechagi chizmalari asosida, qat‘iy qoliplarga solib qo‘yilgani yo‘q. Uning hayotbaxshligi shunda. Shahar loyihasi uchun milliy o‘zligimizga, xalqimiz roziligi yo‘lida xizmat qiladigan, biz tanlagan yo‘l talablariga javob beradigan o‘zgartirishlarni kiritish mumkin.

Davlatimiz rahbari muloqotda shaharning master rejasini amalga oshirishda investorlar tashabbusiga keng yo‘l ochish zarurligini ta‘kidladi. Endi shahar manfaatiga xizmat qiladigan o‘ziga xos loyihalar uchun lot maydoni yoki obyekt turini o‘zgartirish haqidagi takliflar tez va aniq mezonlar asosida ko‘rib chiqiladi. Shu bilan birga, konsepsiyasi, loyiha hujjatlari va qurilish ruxsati oldindan tayyorlangan maydonlar sonini ko‘paytirish vazifasi berildi.

Baxtni hamma har xil talqin qiladi. Chunki odamlarning baxtiyorligiga sabab bo‘ladigan jihatlari turlicha. Ammo ana shu turfaalik ichida ham umumiylik bor. Bu tinchlik, farovonlik va bunyodkorlik hissi bilan yashashdir.

Ana shunday yorug‘ tuyg‘ular bilan Yangi Toshkentga hissa qo‘shmoqchi bo‘lgan tadbirkorlarga qulayliklar taqdim etiladi. Jumladan, yirik tijorat obyektlarini jalb etish uchun ochiq tashabbus va “Swiss challenge” tamoyili asosida

yer ajratish amaliyoti yo‘lga qo‘yiladi. Bu jarayonda investor tashabbusi e‘lon qilinadi va boshqa ishtirokchilar yaxshiroq shart taklif etmasa, yer dastlabki tashabbuskorga ajratiladi. Xizmat ko‘rsatish va ijtimoiy obyektlar qurilishini rag‘batlantirish maqsadida infratuzilma to‘lovlarini qayta ko‘rib chiqiladi. Bazaviy stavka savdo, servis va biznes markazlari uchun uch barobar, mehmonxona va turizm obyektlari uchun besh barobar, madaniyat va ko‘ngilochar maskanlar uchun o‘n barobar kamaytiriladi. Xususiy bog‘cha, maktab va shifoxonalar uchun to‘lov bir foiz etib belgilanadi. Ushbu tartib qurilishi boshlangan loyihalarga ham tatbiq etiladi.

Yangi Toshkent — kelajak shahri! Yangi O‘zbekistondagi eng yirik tashabbuslardan biri ham aynan kelajakni — tabiatni asrashga qaratilgan. Shu bois, yangi shaharda ekologik talablarga yangicha yondashuv asosida aniq vazifalar belgilab olingan. Masalan, Yangi Toshkentda “yashil” bino standartlarini qo‘llash bilan bog‘liq xarajatlarni yengillatish choralarini ham belgilandi. Unga ko‘ra, qiymati 50 million dollardan yuqori bo‘lgan noturari joy loyihalarini uchun “yashil” sertifikat olish xarajati davlat tomonidan to‘liq qoplanadi. Investor sotib olgan har bir yer maydonining 30 foizini ko‘kalamzorlashtirish talabi bu yerda qo‘llanmaydi. Ushbu ijtimoiy mas‘uliyatni davlat o‘z zimmasiga oladi. Ya‘ni shahar hududining 30 foizini yashil maydonga aylantirish bosh reja asosida davlat tomonidan amalga oshiriladi.

Qiymati 50 million dollardan yuqori bo‘lgan har bir loyihaga mas‘ul biriktirilib, u obyekt ishga tushguniga qadar investorga hamrohlik qiladi. Bunday loyihalar bo‘yicha alohida investitsiya bitimi tuzilib, unda tomonlarning majburiyatlari va

loyihaning xususiyatlariga mos shartlar belgilanadi.

Davlatimiz rahbari yangi imkoniyatlardan butun mamlakat tadbirkorlari foydalanishi uchun yangi tashabbusni ilgari surdi. Unga ko‘ra, poytaxtning har bir tumaniga va respublikaning qolgan 13 ta hududiga Yangi Toshkentdan 100 gektardan maydon biriktiriladi. Ushbu yer bo‘yicha dastlabki auktsionda tegishli hudud tadbirkorlari ishtirok etadi. Ya‘ni Yangi Toshkent faqat poytaxt aholisi uchun emas, butun o‘zbekistonliklarga daxldor ekanini qalban va jismonan his etib, yirik loyihani xalqimiz hamjihat bunyod etadi.

Xorijlik investorlar uchun esa dastlabki 50 ta lot belgilandi. Ularning joylashuvi, iqtisodiy hisob-kitobi va yaratilgan imkoniyatlar aks etgan takliflar paketi diplomatik vakolatxonalar orqali yetkaziladi. Vazirlarga ham yirik xorijiy kompaniyalar bilan uchrashuvlarda Yangi Toshkent loyihalarini taqdimot qilib borish vazifasi qo‘yildi.

Samarqand shahridagi “Shirin” massivi qurilishi ko‘rib chiqildi. Bu yerda ishlar sust borayotgani tanqid qilindi. Ayni paytda ishlarni jadallatish yo‘li ko‘rsatib o‘tildi. Endi Yangi Toshkent uchun belgilangan imtiyoz va imkoniyatlar ushbu massivda ham tatbiq etilishi aytiladi.

Prezidentimiz investorlarni mahalliy va xorijlikka ajratishga munosabat bildirar ekan, “Kapitalning, ilg‘or g‘oyaning va halol mehnatning millati yo‘q!” deb ta‘kidladi. Shu ma‘noda,

Yangi Toshkent va “Shirin” massivi qurilishida ishtirok etayotgan har bir tadbirkor yurtimiz taraqqiyotiga hissa qo‘shayotgani qayd etildi.

Prezidentimiz “O‘Z” degan yangi taraqqiyot falsafasini ilgari surdi. “O‘Z” — O‘zbekiston. O‘zgarish. O‘zlik. Mas‘uliyat”, degani. Uning zamirida juda kuchli g‘oya bor. O‘zbekistonda yashayotgan, ishlayotgan, sarmoya kiritayotgan va kelajak qurayotgan har bir inson mamlakatdagi o‘zgarishlarga daxldor. Zero, ta‘kidlanganidek, “o‘z” degani shunchaki egalik hissi emas! U daxldorlik, mas‘uliyat degani. Shu el, Vatan bilan taqdirini bog‘lash, unga kamarabasta bo‘lishni bildiradi.

Ildizi chuqur ketgan daraxt uzoq yashaydi. Xuddi shuningdek, “O‘Z” tuyg‘usi bizga begona emas. Unga shonli tariximizda minglab, millionlar misol bor. Masalan, Amir Temur bobomiz elim, yurtim degan dunyoqarash bilan davlatchilikka asos soldi. Dunyoning eng mohir me‘morlarini olib kelib, xalqimizga ulkan bunyodkorlik meros qoldirdi. Ming yilliklar naridan kelayotgan Alpomish mana shu Vatan orini yelkasiga oldi. Shu elning sha‘nini ulug‘ladi. Ularning ham qalbida ana shu O‘Z tuyg‘usi bor edi. Yangi O‘zbekistonda bu tuyg‘u davr nafasiga mos iqtisodiy-ijtimoiy qiyofada qayta tiklanmoqda. Uning hayotbaxshligi ham shunda!

Tadbirida davlatimiz rahbari investorlar bilan muloqot qildi, ularning taklif va tashabbuslarini tingladi. U yerdagi samimiy muloqotni, ilgari surilgan tashabbuslarni tinglagan har bir inson yuz-ko‘zida Yangi Toshkent — O‘ZIMIZNIKI degan qat‘iy ishonch balqidi.

Boboravshan G‘OZIDDINOV, “Yangi O‘zbekiston” muxbiri

Markaziy Osiyo bugun tarixiy o‘zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Asrlar davomida ilm-fan, madaniyat va savdo-sotiq rivojlangan, xalqlar taqdiri bir-biriga chambarchas bog‘langan bu zaminda davlatlararo munosabatlar yangi mazmun kasb etyapti. Mintaqaning qulay geografik o‘rni, boy tabiiy salohiyati va mamlakatlar o‘rtasida mustahkamlanayotgan ishonch xalqaro hamkorlik uchun keng imkoniyatlar ochmoqda. Endi tarixiy yaqinlikni iqtisodiy sheriklikka aylantirish, mavjud imkoniyatlardan birgalikda foydalanish va mintaqaning jahon iqtisodiyotidagi o‘rnini mustahkamlash masalasi tobora muhim ahamiyat kasb etib boryapti.

Biroq geografik yaqinlikning o‘zi hamkorlikni mustahkamlash uchun yetarli emas. Buning uchun davlatlar o‘rtasida o‘zaro ishonch, uzoq muddatli manfaatlarni anglash va kelishuvlarning amaliy ijrosini ta‘minlash zarur. Bugungi murakkab xalqaro sharoitda mamlakatlarning imkoniyatlari nafaqat o‘z resurslari, balki boshqa davlatlar bilan qay darajada samarali hamkorlik o‘rnata olishi bilan ham belgilanadi.

Davlatimiz rahbarining Markaziy Osiyo va Ozarbayjon davlat rahbarlarining sakkizinchi Maslahat uchrashuvida ilgari surgan tashabbuslari ana shu jarayonning muhim yo‘nalishlarini belgilab berdi. Turkmanistonning “Avaza” milliy sayyohlik zonasida o‘tkazilgan uchrashuv mintaqaviy muloqotni yanada kengaytirish va amaliy hamkorlikni chuqurlashtirish uchun muhim maydon bo‘ldi. Ozarbayjonning mazkur muloqotda ishtirok etishi Markaziy Osiyo

bilan Kaspiybo‘yi makoni o‘rtasidagi aloqalarni mustahkamlash, savdo yo‘nalishlarini kengaytirish va yangi iqtisodiy imkoniyatlardan birgalikda foydalanish uchun qo‘shimcha sharoit yaratadi.

Mintaqaviy hamkorlik mustahkamlanishi siyosiy muloqot bilan bir qatorda davlatlar o‘rtasidagi munosabatlarning aniq amaliy natijalarda namoyon bo‘lishini ham talab qiladi. Bu borada Do‘stlik, yaxshi qo‘shnichilik va hamkorlik to‘g‘risidagi shartnomani tuzish jarayoni yakunlanishi muhim ahamiyatga ega. Ushbu hujjat davlatlar suvereniteti va milliy manfaatlarini hurmat qilgan holda umumiy masalalarni birgalikda hal etishga bo‘lgan intilishini ifodalaydi. Uning ahamiyati hamkorlik tamoyillarini belgilash bilanagina cheklanmay, ularni izchil amalga oshirish uchun mustahkam asos yaratishida ham ko‘rinadi.

Geografik imkoniyat

Jahon iqtisodiyotida savdo yo‘nalishlari o‘zgarib, ta‘minot zanjirlari qayta shakllanayotgan bir paytda Markaziy Osiyoning geografik o‘rni alohida ahamiyat kasb etmoqda. Transport va energetika xavfsizligiga talab ortishi mintaqamamlakatlardan mavjud infratuzilmani rivojlantirish va xalqaro iqtisodiy aloqalardagi ishtirokini kengaytirishni talab etadi.

Buning uchun avtomobil va temir yo‘llar o‘rtasidagi bog‘lanishni kuchaytirish, chegaralardagi rasmiylashtirish jarayonlarini soddalashtirish, logistika xizmatlarini muvofiqlashtirish zarur. Transport yo‘laklari atrofida yangi ishlab chiqarish markazlarini tashkil etish ham muhim. Chunki samarali transport tizimi nafaqat tovarlarni tez yetkazib berish, balki tadbirkorlikni rivojlantirish, investitsiya jalb etish va yangi ish o‘rinlari yaratish uchun ham xizmat qiladi.

Yo‘lining iqtisodiy ahamiyati undan qancha transport o‘tgani bilanagina belgilanmaydi. Uning haqiqiy samarasi hududlarda qancha korxona ishga tushgani, tadbirkorlar uchun qanday imkoniyatlar ochilgani va aholi daromadlariga qanday ta‘sir ko‘rsatganida namoyon bo‘ladi. Shu ma‘noda, davlatimiz rahbarining Toshkentda “Tinchlik va barqaror o‘zaro bog‘liqlik yo‘lida mintaqalararo muloqot: Markaziy Osiyo yondashuvi” xalqaro konferensiyasini o‘tkazish tashabbusi dolzarb ahamiyatga ega. Infratuzilmaviy rivojlanish bo‘yicha kengash faoliyatini yo‘lga qo‘yish esa ustuvor

loyihalarini muvofiqlashtirish va amaliy ijrosini ta‘minlashga xizmat qilishi mumkin.

Olti iqtisodiyot — bitta mahsulot

Transport bog‘lanishlari iqtisodiy hamkorlik uchun sharoit yaratasa, sanoat kooperatsiyasi bu imkoniyatlarni aniq iqtisodiy natijaga aylantiradi. Bugun mamlakatlar o‘rtasidagi odatiy savdo munosabatlarni kengaytirish bilan birga bir necha davlat korxonalari ishtirokida umumiy mahsulot yaratish masalasi ham muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Masalan, bir mamlakatda yetishtirilgan xomashyo boshqasida qayta ishlanishi, uchinchi davlatda butlovchi qismlar bilan boyitilishi va tayyor mahsulot sifatida umumiy logistika tarmog‘i orqali xalqaro bozorga chiqarilishi mumkin. Bunday ishlab chiqarish zanjiri har bir ishtirokchiga o‘z imkoniyatlarini ishga solish, texnologiyalardan foydalanish va qo‘shimcha daromad olish imkonini beradi. Shu tariqa mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalar oddiy tovar ayirboshlashdan o‘zaro bog‘liq ishlab chiqarish munosabatlariga aylanadi.

Davlatimiz rahbari ilgari surgan “Olti iqtisodiyot — bitta mahsulot” formulasi aynan shu yondashuvni ifoda etadi. Uning zamirida har bir mamlakatning mavjud salohiyatini birlashtirish, raqobatbardosh mahsulotlarni yaratish va jahon bozorlariga birgalikda chiqish g‘oyasi mujassam. Buning uchun qo‘shma korxonalar tashkil etish, investitsiya jalb qilish, loyihalarni moliyaviy va texnik jihatdan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini rivojlantirish muhim.

2027-yilda qadimiy Xiva shahrida Markaziy Osiyo va Ozarbayjon biznes forumini o‘tkazish tashabbusi ham ana shu maqsadlarga xizmat qiladi. Bunday muloqotlar tadbirkorlar o‘rtasida to‘g‘ridan to‘g‘ri aloqalarni kengaytirish, yangi sherikliklarni yo‘lga qo‘yish va istiqbolli loyihalarni belgilash uchun imkoniyat yaratadi. Ayni paytda qo‘shma investitsiya loyihalarini moliyaviy-texnik jihatdan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarini ishlab chiqish ularning amalga oshirishini tezlashtirishi mumkin.

Iqtisodiy hamkorlik samarasi imzolangan hujjatlar soni bilan emas, ishga tushgan korxonalar, yaratilgan ish o‘rinlari va xalqaro bozorlarga chiqarilgan mahsulotlar bilan belgilanadi. Shu bois, asosiy e‘tibor tashabbuslarni amaliy natijaga aylantirishga qaratilishi lozim.

Umumiy vazifalar

Iqtisodiy hamkorlikning barqarorligi energetika va suv resurslaridan oqilona foydalanish bilan ham bevosita bog‘liq. Energiyaga talab ortishi, iqlim o‘zgarishi va suv zaxiralariga tushayotgan bosim Markaziy Osiyo mamlakatlarini oldiga umumiy vazifalarni qo‘ymogda. Bu masalalar yechimi bir davlatning imkoniyatlari bilan cheklanmaydi, chunki tabiiy jarayonlar va resurslardan foydalanish ko‘p hollarda butun mintaqamanaftalariga daxl qiladi.

Quyosh va shamol energetikasini rivojlantirish, gidroenergetika imkoniyatlaridan samarali foydalanish, elektr energiyasini saqlash tizimlari va uzatish tarmoqlarini takomillashtirish mintaqaning energetik salohiyatini oshiradi. Bu yo‘nalishdagi hamkorlik sanoat korxonalarining ishonchli energiya ta‘minoti, yangi investitsiyalar va ekologik talablarga mos iqtisodiy o‘sish uchun muhim zamin yaratadi.

Suv masalasi esa yanada nozik yondashuvni talab qiladi. Markaziy Osiyoning katta qismi Amudaryo va Sirdaryo suviga bog‘liq. Iqlim o‘zgarishi, tog‘lardagi muzliklar qisqarishi va suvga ehtiyoj ortishi suv resurslarini boshqarish masalasini tobora dolzarblashtirmoqda. Bu jarayon qishloq xo‘jaligi, oziq-ovqat xavfsizligi, aholi turmushi va ekologik muvozanatga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Shu sababli suvni tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish, irrigatsiya

tizimlarini modernizatsiyalash, raqamli monitoringni rivojlantirish va davlatlararo ma‘lumot almashuvini kuchaytirish muhim. Suvdan foydalanishda o‘zaro manfaatlarni hisobga olish va uzoq muddatli rejalashtirish mintaqaning barcha mamlakatlarini uchun ahamiyatlidir.

O‘zbekistonning Orolni qutqarish xalqaro jamg‘armasidagi kelgusi raiisligi ekologik hamkorlikni kuchaytirish uchun muhim imkoniyat yaratadi. Undan foydalanish tabiatni muhofaza qilishga qaratilgan tashabbuslarning aniq natijalar bilan mustahkamlanishini talab etadi. Suvni tejash, havoda ifloslanishini kamaytirish va Orolbo‘yidagi ekologik muammolarni yumshatish nafaqat bugungi kun, balki kelajak avlodlar oldidagi mas‘uliyat hamdir.

Tabiiy boylikdan yuqori qiymatgacha

Mintaqaning iqtisodiy imkoniyatlari muhim mineral resurslar bilan bog‘liq. Jahonda elektr transport vositalari, qayta tiklanuvchi energetika va zamonaviy elektron quрилmalarga talab ortib borayotgani bu resurslar ahamiyatini oshirmoqda. Biroq tabiiy boylik mavjudligi o‘z-o‘zidan iqtisodiy ustunlikni ta‘minlamaydi.

Asosiy vazifa xomashyoni qazib olish bilan cheklanmay, uni chuqur qayta ishlash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va yuqori qo‘shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishdan iborat. Buning uchun ilmiy tadqiqotlar, investitsiyalar, malakali

Sardor TOLLIBOYEV, “Yangi O‘zbekiston” muxbiri

YANGI O‘ZBEKISTON

To‘rtinchi milliy dastur — suv va tabiatga munosabatni tubdan o‘zgartirish.

DAVR NAFASI

3

2026-yil 13-oktabr, 21:15-son

TABIATGA MUNOSABAT —

XALQNING MADANIYATI, DAVLATNING MAS’ULIYATI VA TARAQQIYOTNING SIFAT KO‘RSATKICHIDIR

To‘rtinchi milliy dastur sharhi

Abdushukur HAMZAYEV,
Oliy Majlis Qonunchilik palatasi
fraksiya rahbari

Boshlanishi 1-betda

Bugun dunyoda “yashil iqtisodiyot”, “yashil infratuzilma”, “suv xavfsizligi”, “iqlimga moslashuv”, “resurs tejamlorligi” kabi tushunchalar oddiy ekologik atamalar emas, balki taraqqiyot strategiyasining muhim shartiga aylanganini ko‘ryapmiz. Zotan, suv resurslari cheklangan, qishloq xo‘jaligi sug‘orishga yuqori darajada bog‘liq bo‘lgan O‘zbekiston uchun tabiatning bebaho ne‘mati — suvdan oqilona foydalanish, ushbu resurs taqsimoti borasida o‘ziga xos yondashuvlarni amaliyotga joriy etish tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki iqlim o‘zgarishi, cho‘llanish, Orolbo‘yi ekologik inqirozi va aholi sonining ortib borishi tabiatga munosabatni o‘zgartirishni obyektiv zarurat, tabiiy ehtiyojga aylantirmoqda. Ana shu ehtiyoj yangi O‘zbekiston taraqqiyotining navbatdagi bosqichida ekologik islohotlarning o‘zagiga aylanmoqda.

Ekologik siyosat formulasi

Milliy dasturning to‘rtinchisi suv va tabiatga munosabatni tubdan o‘zgartirishga bog‘ishlangan. Bu esa ekologik masalalarga endi muayyan soha doirasidagi vazifa emas, balki milliy taraqqiyotimizning alohida yo‘nalishi sifatida qaralayotganini ko‘rsatadi. Tantanali marosimda davlatimiz rahbarining nutqidagi bir jumla ekologik siyosatning o‘ziga xos formulasi sifatida qabul qilish mumkin: **“Tabiatga munosabat — xalqning madaniyati, davlatning mas’uliyati va taraqqiyotning sifat ko‘rsatkichidir”**. Bu fikrda uchta muhim tushuncha mujassam: **madaniyat, mas’uliyat va sifat**. Demak, tabiatni asrash faqat ekologiya sohasi vakillarining ishi emas. Bu — butun jamiyatning madaniy takomiliga xizmat qiluvchi jarayon. Suvni tejash faqat suv xo‘jaligi tizimining vazifasiga kirmaydi. Bu — davlat, fermer, tadbirkor va har bir fuqaroning mas’uliyati. Yashil shahar esa faqat obodonlashtirish natijasi emas. Bu — taraqqiyot sifatining ko‘rsatkichi.

Yangi milliy dasturning to‘rtinchi yo‘nalishi mamlakatimizning kelgusi taraqqiyoti va xalqimiz hayoti uchun qanchalik ahamiyatli va bundan nimalar kutilmoqda? Birinchidan, to‘rtinchi milliy dastur asosidan biri — suv masalasi O‘zbekiston uchun qishloq xo‘jaligidan ham keng-roq tushuncha. U oziq-ovqat xavfsizligi, aholi salomatligi, sanoat, energetika, hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli suvga munosabatning o‘zgarishi iqtisodiyotning ishlash mexanizmiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Bir necha yil avval suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etishga asosan muayyan hududlardagi ilg‘or xo‘jaliklar tajribasi sifatida qaralgan bo‘lsa, bugun u davlat siyosati darajasiga ko‘tarildi. Xususan, BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligi tashkiloti (FAO) O‘zbekistonda ekologik barqaror qishloq xo‘jaligini rivojlantirish, suv taqchiligi, tuproq sog‘lomligi va pestitsidlardan foydalanishni kamaytirish masalalari bo‘yicha qilinayotgan ishlar qo‘llab-quvvatlanayotganini qayd etdi. FAOning “yashil” qishloq xo‘jaligi bo‘yicha mintaqaviy texnik platformasida O‘zbekiston pilot mamlakatlardan biri sifatida ishtirok etmoqda.

Ikkinchidan, suv xavfsizligi masalasi ko‘pchilik tasavvur qilganidan ko‘ra muhim. Chunki mamlakatda suv resurslarining taxminan 90 foizi qishloq xo‘jaligida sarflanadi. Rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, 2030-yilga borib suv taqisligi 7 milliard kub metr gacha yetishi, uzoq istiqbolida esa yanada kuchayishi mumkin. Shu sababli suvni tejash masalasi ekologiya bilan bir qatorda iqtisodiy va oziq-ovqat xavfsizligi masalasi hamdir. Shuning uchun “O‘zbekiston — 2030” strategiyasida suv resurslarini masalasi

boshqarish, qishloq xo‘jaligida suv tejoyvchi texnologiyalarni kengaytirish, suvdan foydalanish samaradorligini oshirish, suv xo‘jaligi sohasini raqamlashtirish va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish ustuvor vazifalar sifatida belgilandi.

Suv tejash masalasida 2019-yilga qadar aytarli texnologiyalar yo‘q, sohada tizimli muammolar yig‘ilib qolgan edi. Suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy qilishda davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari yo‘qligi, mahalliy ishlab chiqarish rivojlanmagani, hatto suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etish istagidagi talabgorlarni yetarlicha moliyaviy qo‘llab-quvvatlash ko‘zda tutilmagani bois, 2019-yilga qadar respublikada suv tejoyvchi texnologiyalar joriy qilingan maydonlar bor-yo‘g‘i 28 ming gektarni tashkil etgan. Texnologiyalarni joriy qilish bo‘yicha malakali mutaxassislar, servis va muhandislik salohiyati haqida gapirmasa ham bo‘ladi. Bularning hammasi suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etishga katta to‘siq bo‘layotgan edi.

Prezidentimiz bu borada yaqin besh-o‘n yilda mamlakatimiz qanday muammolarga duch kelishi mumkinligini oldindan his eta olgani bois ham suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etishda misli ko‘rilmagan ulkan ishlarni boshlab berdi. Zero, bu qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat xavfsizligi, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy hayoti, ertangi kunimiz bilan bog‘liq strategik masala edi.

Har tomchisi hisobli va qadrlri

Milliy dasturda suvga munosabatni o‘zgartirishning asosiy mohiyati shunda: bir tomchi suv ham behuda ketmasin, bu bebaho resurs sarfi yuqori qiymatli mahsulot bo‘lib qaytishi shart. Shuning uchun 2030-yilgacha qishloq xo‘jaligi ekin maydonida suv tejoyvchi texnologiyalar qamrovini 100 foizga yetkazishdek katta maqsad qo‘yilgan. Belgilangan bosqichlar ham aniq: 2026-yilda — 65 foiz, 2027-yilda — 75 foiz, 2028-yilda — 85 foiz, 2029-yilda — 95 foiz va 2030-yilda — 100 foizlik natijaga erishish qat’iy reja qilindi. Kelgusi besh yilda ekin maydonlarida suv tejaydigan texnologiyalar qamrovini 100 foizga olib chiqish vazifasi umummilliy marra sifatida belgilandi.

Bu ulkan maqsadlar ham o‘z-o‘zidan qo‘yilayotgani yo‘q. So‘nggi yillarda aynan shuning uchun katta zamin hozirladi. Qisqa muddatda mamlakatimizda suv resurslaridan tejamlu va samarali foydalanish yuzasidan tizimli choralar ko‘rildi. Suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy qilish bo‘yicha rivojlangan davlatlar tajribasini o‘rganish holda respublikamizda tomchilatib, yomg‘irlatib va diskret kabi usullarda sug‘orish, shuningdek, yerni lazer uskunali yer tekislagichlar bilan tekislash texnologiyalari joriy qilina boshladi.

Ko‘rilgan chora-tadbirlar natijasida so‘nggi yillarda respublikamiz bo‘yicha 664 ming gektarda tomchilatib, 121 ming gektarda yomg‘irlatib, 73 ming gektarda diskret sug‘orish va 107 ming gektarda boshqa turdagi suv tejoyvchi texnologiyalar joriy etildi hamda 1,6 million gektar maydon lazerli texnologiyalar yordamida tekislandi. Joriy yilning o‘zida 136 ming gektarda tomchilatib, 26,7 ming gektarda yomg‘irlatib, 12,1 ming gektarda diskret sug‘orish va 157 ming gektarda boshqa turdagi suv tejoyvchi texnologiyalar joriy etildi hamda 302,3 ming gektar maydonda lazerli yer tekislash ishlari bajarildi.

Misol uchun, To‘raqo‘rg‘on tumanidagi “Baxtiyor Ne‘mat Shavkatjon” fermer xo‘jaligi 2019-2025-yillarda sug‘oriladigan barcha maydonda — 237 gektarda suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy qildi. Ilk natijaning o‘zini oling — 24 gektar paxtazorda hosildorlik 80 sentnerga yetgan. Holbuki, bunga qadar ushbu maydonda paxta hosildorligi 25-30 sentnerdan oshmagan.

Yoki Bulung‘ur tumanidagi “Metin Group Impeks” MCHJ erishgan natijani olaylik. 700 gektar g‘allazorda yomg‘irlatib sug‘orish texnologiyasi joriy etilgandan so‘ng har gektardan 50-55 sentner hosil olingan. Ilgari ushbu lalmi yerda hosildorlik har gektariga 10-20 sentnerni tashkil etgan, xolos.

Bunday misollarni yurtimizning barcha hududida o‘nlab keltirish mumkin. Bular

besh-olti yilning nari-berisida suv tejash texnologiyalarini joriy etish borasida qo‘yilgan dadil qadamlarning dastlabki natijalari. Zotan, suv muammosi barcha mamlakatlarni, ayniqsa, Markaziy Osiyo mintaqasini qamrab kelayotgan hozirgi sharoitda bu yo‘nalishdagi ishlar ko‘lamini keskin oshirishni davrning o‘zi taqozo etmoqda. Aynan shuning uchun ham davlatimiz rahbari tomonidan kelgusi davr uchun belgilangan milliy dasturda suv va tabiatga munosabatni tubdan o‘zgartirish masalasi alohida o‘rin egalladi.

Suv tekin bo‘lmaydi

Bugun suv tejamlorligi atrofida butun bir iqtisodiy ekotizim shakllanmoqda. Suv resurslaridan oqilona foydalanish fermerdan — texnologiya ishlab chiqaruvchigacha, bankdan — ilmiy muassasagacha, mahalladagi iste‘molchidan — davlat boshqaruvigacha bo‘lgan butun tizimning hamjihat harakatini talab qiladi.

2019-yilda suv tejoyvchi texnologiyalar butlovchi qismlarini ishlab chiqaruvchi mahalliy korxonalar soni bor-yo‘g‘i 3 ta bo‘lgan, 2025-yil oxiriga kelib esa ularning soni 60 taga yetgan. Bu raqamning ortida muhim tendensiya bor. Suv tejaydigan uskuna ishlab chiqaruvchi zavod uchun yangi bozor paydo bo‘ladi. Uskunani o‘rnatadigan mutaxassis uchun yangi ish o‘rni ochiladi. Uni ishlab chiqaradigan muhandis uchun yangi innovatsion vazifa yuzaga keladi. Fermer uchun esa resursdan samarali foydalanish imkoniyati kengayadi.

Demak, suv tejamlorligi iqtisodiy taraqqiyotni resurs samaradorligiga asoslangan yangi bosqichga olib chiqishi mumkin. Suv tejoyvchi texnologiya deganda, avvalo, tomchilatib sug‘orish tushuniladi. Ammo masala bu bilan cheklanmaydi. 2026-2028-yillarga mo‘ljallangan rejalarda 3,5 million gektar maydonda suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etish, jumladan, 220 ming gektarda tomchilatib sug‘orish, 110 ming gektarda yomg‘irlatib sug‘orish va 600 ming gektarni lazerli tekislash belgilangan. Bu texnologiyalar hisobiga har yili 5 milliard kub metr suvni tejash maqsad qilinadi.

Milliy dasturdagi suvga munosabatni o‘zgartirish maqsadining yana bir muhim jihati shundaki, suv tejamlorligi endi faqat “suvni kam ishlatisht” degani emas. U suvni aniq manzilga, aniq me‘yorda va aniq vaqtda yetkazish madaniyatini ham ifoda etadi. Masalan, tomchilatib sug‘orishda suv o‘simlik ildiziga yaqin yetkaziladi. Yomg‘irlatib sug‘orish suv taqsimotini boshqa usulda tashkil etadi. Lazerli tekislash esa maydon bo‘ylab suvning bir tekis tarqalishiga yordam beradi. Demak, zamonaviy agrotexnologiya suvning tabiiy xususiyatini emas, insonning undan foydalanish madaniyatini o‘zgartiradi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, suv tejoyvchi texnologiyalar texnik vositalardan ko‘ra kattaroq tushuncha. Ular suv xo‘jaligida kreativ yondashuvni talab etadi.

Suvni tejash masalasida ekologik manfaat birinchi o‘rinda turadi. Ammo iqtisodiy samara ham juda muhim. Statistik

ma’lumotlar suv tejoyvchi texnologiyalar suv resurslarini 45-50, yonilg‘i-moylash materiallari va mineral o‘g‘itlar xarajatini 25-35 foizgacha kamaytirishi, hosildorlikni esa 15-20 foizgacha oshirishi mumkinligini qayd etmoqda. Albatta, samara muayyan ekin, hudud, texnologiya va uning to‘g‘ri ekspluatatsiya qilinishiga qarab farq qiladi. Lekin umumiy mantiq aniq: resursni tejash — ish samaradorligini oshirish. Shu bois, davlat tomonidan moliyaviy rag‘batlantirish mexanizmlarining kuchaytirilayotgani ham ijobiy natijalar bermoqda. 2026-yilda suv tejoyvchi texnologiyalarni kengaytirish uchun tijorat banklari tomonidan 2,6 trillion so‘m kredit va 800 milliard so‘m subsidiya ajratilishi belgilangan. Bu yerda muhim vazifa mablag‘ni ajratishning o‘zi emas, uning samaradorligini ta‘minlash ekani alohida ahamiyatga ega.

Suvga munosabatni o‘zgartirish masalasida yana bir muhim nuqta bor: suv tejamlorligi faqat mirob yoki fermer zimmasidagi vazifa emas. Shaharlardagi kommunal tizimlar, sanoat korxonalari, xizmat ko‘rsatish sohasi va xonadonlar ham suvdan samarali foydalanish madaniyatiga o‘tishi kerak. Boisi, suvni tejash har bir insonning kundalik hayotida shakllangan ekologik madaniyatdan boshlanadi. Suv oqib turgan jo‘mrak, nosoz quvur, nazoratsiz sug‘orilayotgan tomorqa, ichimlik suvdan boshqa maqsadda samarasiz foydalanish — bularning har biri alohida qaralganda kichik muammodek ko‘rinadi. Ammo millionlab iste‘molchilar miqyosida ular ulkan resurs yo‘qotishlariga aylanadi.

Shu sababli ekologik islohotlarning eng muhim natijasi texnologiyaning o‘zi emas, balki suvga munosabatning o‘zgarishi bo‘ladi.

Asrlarga tatigulik umummilliy harakat

Tabiatga munosabatni tubdan o‘zgartirish — to‘rtinchi milliy dasturning asosiy o‘zagi desak, mubolag‘a bo‘lmaydi. Ayni yo‘nalish bo‘yicha belgilangan keng ko‘lamli chora-tadbirlar esa ekologik barqarorlikni ta‘minlash, kelajak avlodga barqaror ekologik meros qoldirishimizga zamin yaratishi bilan ahamiyatlidir.

Masalan, mamlakatimizda ekologik barqarorlikni ta‘minlash yo‘lidagi eng muhim va keng qamrov kasb etayotgan tashabbuslardan biri, shubhasiz, “Yashil makon” umummilliy loyihasidir. Ushbu loyiha shunchaki daraxt ekish kampaniyasi emas, balki millatning tabiatga munosabatini tubdan o‘zgartiruvchi, milliy ekologik madaniyatni shakllantiruvchi tarixiy harakatga aylandi.

Loyiha doirasida mamlakatimiz bo‘ylab har yili 200 million tup daraxt va buta ko‘chatini ekish maqsad qilingan. Bu orqali shahar va qishloqlarimizning ekologik qiyofasi butkul yangilanmoqda. 2026-yil 1-apreldagi rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, o‘tgan davrda 2000 gektardan ziyod maydonda 942 ta yashil bog‘ va yashil jamoat parki, 47 ta massivda “Yangi O‘zbekiston bog‘i” barpo etildi. Tog‘, cho‘l va adirlarda 256 ming gektar o‘rmon tashkil qilindi.

Bu ishlar natijasida mamlakatimiz bo‘ylab bir milliarddan ortiq daraxt va buta ekishga erishildi. 2025-yil yakuniga kelib, yashil qoplama ulushi 2020-yildagi 8 foizdan 14,3 foizga yetkazildi.

Oldimizda turgan vazifa esa yanada katta: 2030-yilgacha ushbu ko‘rsatkichni 30 foizga yetkazish. Bu raqamlar “Yashil makon”ning ko‘lami oddiy mavsumiy xizmat qiladi. Lekin ekologik siyosat darajasiga ko‘tarilgani ifodasidir.

“Yashil makon” loyihasining aholi farovonligiga ta’siri quyidagilarda namoyon bo‘lmoqda.

Birinchidan, mikroiklimning yaxshilanishi: shaharlarda yashil hududlarning kengayishi yozning jazirama issig‘ida aholi uchun qulay muhit yaratishga xizmat qiladi. Bu, ayniqsa, global isish sharoitida muhim ahamiyatga ega.

Ikkinchidan, atmosferaning tozalanishi: daraxt va o‘simliklar havodagi ayrim ifloslantiruvchi moddalarni ushlab qolish va uglerodni yutish jarayonida katta rol o‘ynaydi. Shuning uchun shaharlarda yashil hududlarni kengaytirish aholi salomatligi va hayot sifati uchun muhim ekologik chora hisoblanadi.

Uchinchidan, estetik va ruhiy salomatlik: obod va ko‘kalamzor mahallalar, park va xiyobonlar inson uchun qulay yashash muhitini shakllantiradi, dam olish va jamoat hayoti uchun imkoniyatlarni kengaytiradi.

Shu ma’noda, “Yashil makon”ga iqtisodiy jarayondan uzoq bo‘lgan ekologik kampaniya sifatida emas, balki aholi yashash sifati, shahar infratuzilmasi va hududlarning jozibadorligini oshiradigan uzoq muddatli investitsiya sifatida qarash kerak.

Prezidentimiz ushbu harakatni yangi sifat bosqichiga olib chiqish, maktab, bog‘cha, shifoxona va ko‘p qavatli uylar atrofidagi yashil hududlarni jamiyatning daxlsiz boyligi sifatida muhofaza qilish, yaqin yillarda tuman va shahar markazlarida yashillik ko‘lamini 30 foizga yetkazish vazifalarini belgilab berdi. Bu yerda eng muhim masala mazkur faoliyatning sifatli tashkil etilishidir. Sababi, ko‘chat ekish ishini boshlanishi, xolos. Asosiy vazifa — ularni yetarlicha parvarish qilish, agrotexnik tadbirlar o‘tkazish.

Bu yondashuvning amaliy ma’nosi shundaki, yangi qurilish rejalashtirilayotganda yashil maydon keyin o‘ylanadigan masala emas, balki loyiha dastlabki elementi bo‘lishi kerak. Zamonaviy shahar — faqat binolar yig‘indisi emas. U — uylar, yo‘llar, transport, suv, havo, yashil hududlar, piyodalar maydonlari va ijtimoiy infratuzilmaning yagona tizimi.

Shaharlarda yashillik darajasini 30 foizga yetkazish vazifasi O‘zbekistonning urbanizatsiya jarayoni uchun alohida ahamiyatga ega. Hozir oldimizda “Yashil makon” va “Toza havo” dasturlari doirasida shaharlarda yashillik darajasini 2030-yilgacha 30 foizga yetkazish vazifasi turibdi. Shahar qanchalik zichlashsa, yashil infratuzilmaning ahamiyati ham shunchalik ortadi. Yashil maydonlar aholi dam oladigan makon vazifasini bajaradi. Park va xiyobonlar shaharning ijtimoiy hayotini boyitadi. Yashil

hududlar shahar muhitining tabiiy qismlaridan biriga aylanadi. “Yashil makon” umummilliy loyihasining yangi bosqichi son bilan birga ekologik rejalashtirish madaniyatini ham talab qiladi.

“Yashil” va musaffo hayot

Suv va yashillik bir-biridan ajralmas ikki tushuncha. Bu ikki yo‘nalishni alohida qarash to‘g‘ri emas. Yashillashtirishning o‘zi ham suv tejamlorligiga qat’iy rioya qilish bilan bo‘lishi zarur. Kelajakda shaharlarni ko‘kalamzorlashtirish siyosatida aynan shu masala yanada muhim ahamiyat kasb etadi. Shu ma’noda, suv siyosati va shahar ekologik siyosati bir-birini to‘ldirishi kerak.

Bugungi zamonaviy dunyoda ekologik samaradorlik iqtisodiy samaradorlikning bir qismiga aylanmoqda. Shu bois, ekologik islohotlar kelajakda yangi iqtisodiy tarmoqlarning o‘rinishiga ham turtki berishi shubhasiz. Bu jarayonda eng katta vazifa — “yashil iqtisodiyot”ni faqat davlat mablag‘lari hisobiga emas, xususi sektor, banklar, investorlar, ilmiy muassasalar va fuqarolik jamiyati ishtirokida rivojlantirishdir.

Ekologik siyosatda raqamlashtirishning ahamiyati ham ortib boradi. Shuning uchun suv hisobini raqamlashtirish, “aqlii” hisoblagichlar, monitoring tizimlari va raqamli ma’lumotlar bazasi ekologik boshqaruvning muhim qismiga aylanadi. 2026-yilda suv tejoyvchi texnologiyalarni joriy etish doirasida raqamli hisob va zamonaviy o‘lchash vositalaridan foydalanishga ham alohida e’tibor berilmoqda. Bu yerda oddiy, ammo muhim qoida bor: o‘lchamagan resursni samarali boshqarish qiyin. Suv hisoblangan, uning qiymati ko‘rinadi. Daraxt hisobga olinsa, uning himoyasi kuchayadi. Ekologik holat monitoring qilinsa, qaror qabul qilish sifati oshadi.

Ekologik madaniyatni yuksaltirish belgilangan islohotlarning eng murakkab bosqichidir. Qabul qilinayotgan qonunlar, yirik dasturlar tuzish, mablag‘ ajratish, texnologiya sotib olish — bularning barchasi bir qadar oson bo‘lishi mumkin. Ammo insonning tabiatga munosabatini bir qaror bilan o‘zgartirib bo‘lmaydi. Buning uchun yillar davomida tizimli faoliyat talab etiladi. Ekologik madaniyatni shakllantirish bolalikdan, oiladayoq boshlanishi har jihatdan to‘g‘ri bo‘ladi.

Maktabda bolaga suvning qadrini o‘rgatish, daraxt ekish bilan birga uni parvarish qilish mas’uliyatini ham tushuntirish lozim. Mahallada yashil hududni umumiy boylik sifatida qabul qilish madaniyatini shakllantirish zarur. Korxonada suv va energiyani tejash ishlab chiqarish intizomining bir qismiga aylanishi kerak. Fermer uchun suv — limit yoki kvota emas, avvalo, iqtisodiy qiymatga ega resurs ekanini anglash muhim. Shundaygina ekologik siyosat ma’muriy vazifalar yig‘indisidan umummilliy jamiyat madaniyatiga aylanadi.

Farovon yashashning mezonlari ko‘p. Farovonlik ko‘rsatkichlari ham har turli o‘lchamlarda bor. Biroq hozirgi juda tez o‘zgarayotgan, ijtimoiy-iqtisodiy beqaror vaziyat hukm surayotgan dunyoda aholi farovonligiga erishishning yangidan yangi talab va mezonlari paydo bo‘lyapti. Tabiat bilan uyg‘un holda yashashga o‘tish, qayta tiklanuvchi resurslardan foydalanish, umuman, “yashil” va musaffo hayot global dunyoning asosiy talabiga aylanmoqda.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ekologik islohotlarning ijobiy samarasi ko‘payib borayotgan yashil hududlarda, tejalayotgan suv va energiya resurslarida, zamonaviy texnologiyalar joriy etilayotgan ishlab chiqarish korxonalarida namoyon bo‘lmoqda. Eng muhimi, bu jarayon inson uchun munosib va xavfsiz hayot sharoitini yaratishga xizmat qilishi kerak. Kelgusi besh yillikda aholi uchun toza havo, sifati suv, yashil hududlar, barqaror energiya ta’minoti va munosib ish o‘rinlari mamlakatimizda iqtisodiy o‘rinishning bosh mezon sifatida qo‘yilayotgani esa tom ma’nodagi “yashil” taraqqiyot ko‘rsatkichidir.

Ishonchim komil, barchamiz bir yoqadan bosh chiqarib, ona tabiatimizni asrash, ekologik madaniyatni yuksaltirish va Prezidentimiz tomonidan belgilab berilgan “yashil” taraqqiyot yo‘lida fidokorona mehnat qilsak, yangi O‘zbekiston dunyodagi iqtisodiy qudratli va ekologik barqaror davlatlardan biriga aylanadi. Zero, tabiatni asrash bu — Vatanni asrash, millat kelajagini ta‘minlash demakdir.

Mustaqillikning mohiyati — insonning qadr-qimmat, erkin yashashi, mehnati samarasidan toʻlaonli bahramand boʻlishi, huquqi buzilganda esa sud organlari orqali adolat va haqiqatni topa olishida namoyon boʻladi. Bugun tub demokratik oʻzgarishlar, yangilanishlar kechayotgan mamlakatimizning huquqiy taraqqiyot yoʻli, xususan, sud hokimiyatining mustaqilligini taʼminlash borasidagi tadrijiy islohotlarini ham ana shu hayotiy mezon bilan baholash mantiqan toʻgʻri boʻladi.

Xolmoʻmin YODGOROV,
Sudyalar oliy kengashi raisi

Shubhasiz, yangi Oʻzbekiston sharoitida insonni aziz deb bilish, qadrini yuksaltirish, eʼzozlash gʻoyasi barcha davlat organlari, jumladan, sud-huquq tuzilmalari zimmasiga alohida masʼuliyat yuklayotir.

Inson, davlat va jamiyat munosabatlarida huquq ustuvorligini taʼminlash, bunda mulk, erkinlik, oila, mehnatga oid, shuningdek, barcha nizolarni qonuniy va adolatli hal qiladigan sudyaning har bir qarori ortida muayyan taqdir yoki jamiyat taraqqiyoti turadi. Shundan kelib chiqib yondashadigan boʻlsak, tom maʼnoda mustaqil sud hokimiyatini barpo etish, birinchi navbatda, yuksak maʼnaviy fazilatlariga ega, salohiyatli, malakali, vijdonli va halol sudyalor korpusini shakllantirish bilan chambarchas bogʻliq.

Avvalo, sudyaning qonunchilikni chuqur bilishi, uni toʻgʻri qoʻllay olishi va turli tashqi-ichki bosimlarga berilmasligi bir-birini toʻldirandagina odil sudlovning ishonchli poydevori yaratiladi. Bunda sudya dalilni taxmindan ajrata bilishi, tarafdarning vajrlarini sabr-bardosh bilan eshita olishi, har bir huquqiy masalaning mohiyatini teran anglashi va qarorini tushunarli asoslashi shart.

Ayniqsa, sudyalik vakolatidan shaxsiy manfaat yoʻlida foydalanmaslik, tomonlarning lavozimi yoki boyligiga qarab munosabatni oʻzgartirmaslik sudyalik kasbining asosiy talabidir.

Shu maʼnoda, qonuniy va adolatli sud hujjatlarini chiqara oladigan malakali sudyani tayyorlash, tanlash va tayinlash, payti kelganda bir marta oʻtkaziladigan imtihon

Halollik — asosiy negiz

Ana shu mexanizmning benuqson ishlashini taʼminlash maqsadida tashkil etilgan konstitutsiyaviy organ — Oʻzbekiston Respublikasining Sudyalar oliy kengashi faoliyati ham aynan shu uzviylikda yaqqol koʻrinadi.

Sudyalar hamjamiyatining konstitutsiyaviy tayanchi milliy sud tizimi tarixida ilk bor 2017-yilda tashkil etildi va bu sud tizimida juda muhim institutsional oʻzgarish boʻldi.

Ushbu konstitutsiyaviy tuzilma faoliyatining huquqiy asoslari Bosh qonunimizda va 2017-yil 6-apreldagi “Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi toʻgʻrisida”gi qonunda oʻz aksini topgan. Sudyalar korpusini shakllantirish va sud mustaqilligini taʼminlashga koʻmaklashish vazifalarining boshqa davlat organlaridan mustaqil konstitutsiyaviy tuzilma zimmasiga yuklatilishi sud tizimidagi kadrlar siyosatiga yondashuvni tubdan oʻzgartirdi.

Ushbu kengash sudyalor korpusi shakllantirilishi hamda sud hokimiyati mustaqilligining konstitutsiyaviy prinsipiga rioya etilishini taʼminlaydi va sudyalarning faqat Konstitutsiya va qonunga boʻysunishi, muayyan ishlar boʻyicha hech qanday davlat organiga yoki uning mansabdor shaxsiga hisobdor boʻlmasligini kafolatlaydi.

Bu muhim huquqiy normalarning xalqimiz hayotiga daxldor maʼnosi juda oddiy, yaʼni fuqaro sudga kelganda ishi boshqa bir idoraning xohishiga, mansabdorning koʻrsatmasiga yoki norasmiy iltimosiga qarab hal qilinmasligi lozim.

Sudyaning mustaqilligi fuqaroning adolatli sud muhokamasiga boʻlgan huquqini himoya qiladi. Shunday ekan, sudya mustaqilligini taʼminlash butun jamiyat manfaatiga xizmat qiladi. Sudyalar oliy kengashining oʻrni va roli shu nuqtai nazardan baholash toʻgʻri boʻladi.

Kengashning asosiy vazifasi muayyan sud ishi boʻyicha sudya qanday sud hujjatini chiqarishini nazorat qilish emas, balki sudyalik lavozimlariga har tomonlama munosib nomzodlarni kasbga tayyorlash, tanlash, tayinlash, malakasini oshirish hamda sudyalarning qonuniy faoliyati uchun kafolatlarni mustahkamlashdan iborat.

Sudyalik lavozimiga tayinlanishidan oldin nomzodning jamoatchilik oʻrtasidagi obroʻ-eʼtibori, halolligi va layoqatlilikini oʻrganishning ahamiyati katta.

MALAKALI SUDYA – MUSTAQIL SUD HOKIMIYATINING MUSTAHKAM TAYANCHI

Sudyalikka eng munosib nomzodni tanlash va tayinlash bilan uning mustaqil faoliyat yuritishini taʼminlash butun bir jarayonning oʻzaro bogʻliq qismlaridir. Ochiq-oshkora oʻtkaziladigan tanlovda bilim, salohiyat va zarur koʻnikma, shuning barobarida halollikning qadri sudyalik lavozimiga tanlash tizimining asosiy negizini tashkil etadi.

Albatta, bu jarayondagi ochiqlik sudyalik lavozimiga munosib nomzod uchun oʻz qobiliyatini koʻrsata olish imkoniyatini kengaytiradi. Muqobilik esa nomzodlarning bilimi va koʻnikmalarini belgilangan yuksak mezonlar asosida taqqoslashga xizmat qiladi.

Avvalo, kengash rasmiy saytida boʻsh sudyalik lavozimlari, tanlov tartibi, nomzodlarga qoʻyiladigan talablar, imtihon

Sudyalik lavozimiga tayinlanishidan oldin nomzodning jamoatchilik oʻrtasidagi obroʻ-eʼtibori, halolligi va layoqatlilikini oʻrganishning ahamiyati katta.

Shu oʻrinda mamlakatimizda sudyalarni tayyorlash va qayta tayyorlashga ixtisoslashtirilgan yagona taʼlim va tadqiqot muassasasi — Odil sudlov akademiyasining kasbiy qayta tayyorlash kurslariga kirish uchun ayni shu jihatlar kengash tomonidan oʻrganiladi.

Darvoqe, yaqinda Oʻzbekiston Respublikasi Odil sudlov akademiyasi faoliyatida quvonchli voqea roʻy berdi. U xalqaro miqyosdagi muhim natijani qayd etib, nufuzli UI GreenMetric World University Rankings xalqaro reytingida yetakchi 1000 talikdan joy oldi.

savollari va qarorlar uchun alohida boʻlimlar mavjudligini taʼkidlash joiz. Foydalanuvchi va nomzodlar uchun bunday maʼlumotlarning ochiq taqdim etilishi talabgorlarning tayyorgarligini yengillashtirib, tanlov jarayonini nomzodning oʻta-onalari, yaqin qarindoshlari bilan birga jamoatchilik ham kuzatishi uchun imkoniyat yaratadi.

Sudyalarni tanlash va tayinlash jarayonidagi ushbu yondashuv umumeʼtirof etilgan xalqaro mezonlarga toʻla mos keladi.

Ayni paytgacha toʻplangan milliy tajribadan chiqadigan muhim saboq shuki, bilimli huquqshunos boʻlish bilan sudyalik kasbga munosiblik oʻrtasida katta farq bor. Masalaning eng murakkab jihati shundaki, bilimli mutaxassisning halolligi, xolisligi va masʼuliyati ham yetarlicha baholanishi shart.

Milliy tizimda sudyalikka nomzodning ana shu nihoyatda muhim sifatlarini birgalikda oʻrganishga eʼtibor qaratilishi xalqaro standartlar bilan uygʻunlashuvning amaliy yoʻnalishidir. Bu uygʻunlikning natijasi esa har bir tanlovda adolatli mezonlarga izzchil rioya etish orqali mustahkamlanadi.

Mazkur yuksak natija akademiyaning barqaror rivojlanish, zamonaviy taʼlim muhiti va ekologik masʼuliyat yoʻnalishlaridagi faoliyati xalqaro reyting mezonlari asosida baholanganini koʻrsatadi. Ushbu nufuzli xalqaro reytingda qayd etilishi akademiyaning xalqaro taʼlim makonidagi oʻrni va tanilishi kengayib borayotganini ifodalovchi muhim natijalardan.

Sudyalikka munosiblik faqat lavozimga tayinlash jarayonida emas, balki undan ancha oldin boʻlajak sudyaning taʼlimga qabul qilinishi bosqichidayoq eʼtibor markazida turibdi. Bunday oʻrganishlarda nomzodning huquqiy bilimi bilan birga murakkab vaziyatlarda oʻzini tuta olishi, turli psixologik bosimlar, ayniqsa, stressga chidamligi, manfaatlar toʻqnashuvini anglashi va har qanday korruptsiyaviy taktifga salbiy munosabati muhim ahamiyat kasb etadi.

Bu lavozimga nomzodni psixologik nuqtai nazaridan toʻgʻri baholash kasbiy bilim va koʻnikmalari yuzasidan suhbat va boshqa maʼlumotlarni toʻldiradi. Bu oʻrganish sudyaning vazifasi boʻlgan inson

taqdiri yoki tadbirkorlik subyekti kelajagi haqida muayyan qolip asosida qatʼiy hukm chiqarish emas, balki sudyalikdek nihoyatda masʼuliyatli kasbga munosiblikni har tomonlama baholash imkonini oshiradi.

Raqamlashtirish xolislikni kuchaytiradi

Kengash faoliyatida sudyalik lavozimiga nomzodlarni tanlash va tayinlash jarayonida imkon qadar inson omili ishtirokini kamaytirish tendensiyasi kuchaymoqda. Bu subyektiv yondashuv emas. Kompyuter dasturi savolni tanlash, maʼlumotni qayd etish yoki natijani hisoblashda hamma nomzodga bir xil qoidani qoʻllaydi. Mana shu kompyuterlashtirilgan dastur orqali bir nomzodga yengilroq, boshqasiga qiyinroq sharoit yaratish xavfi kamayadi.

Bundan qariyb olti yil avval davlatimiz rahbarining tegishli farmonida sudyalarni tanlash va tayinlash jarayonidagi savol-javoblarni avtomatlashtirilgan tizim orqali amalga oshirish, psixologik baholash dasturi va elektron reytingni joriy etish vazifalari belgilangan edi.

Bu oʻrinda muhim huquqiy aniqlikka alohida eʼtibor qaratish zarur. Gap shundaki, kompyuter sudyani oʻzicha lavozimga tayinlamaydi. Dastur tanlash va baholash jarayonining tegishli bosqichlarini taʼminlaydi, xolos. Tayinlashga oid qaror esa vakolati organ aʼzolarining koʻpchilik ovozi bilan qonunda belgilangan tartibda hal qilinadi.

Jarayonni raqamlashtirish tizimidagi masʼullarning javobgarligini kamaytirmaydi, balki xolislikni va haqqoniylikni oshirishga olib keladi. Ayni paytda ishlayotgan elektron reyting shu maqsadga xizmat qiladi.

Qonunchilikda sudya faoliyatiga aralashuv holati yuzasidan kengash raisi taqdimnomalarini prokuratura organlari tomonidan koʻrib chiqish mexanizmi nazarda tutilgan. Lekin sudyaning mustaqilligi mutlaq holat deb tushunilmasligi lozim. Albatta, sudya faoliyati faqat qonun doirasida amalga oshiriladi va uning mustaqilligi alohida ustunlik bermaydi. Sudya qonunchilikda belgilangan javobgarlikka ham, sudyalik odobi talablariga ham qatʼiy rioya etishi shart.

Ayni holatda sudyaning qaroridan norozilik bilan sudyaga bosim oʻtkazish oʻrtasidagi farqni anglash juda muhim. Sudyaning hal qiluv qarori ustidan qonuniy shikoyat qilish va asosli tanqid bildirish huquqiy demokratik davlat va ochiq fuqarolik jamiyati uchun tabiiy.

Muayyan sud ishini tomonlarning oʻzi xohlagan natijada hal qilishni talab etishi esa sud mustaqilligiga ziddir. Aslida, sudyaning korruptsiyaga qarshi barqarorligi shu oʻrinda namoyon boʻladi. Sudyaning shaxs sifatidagi irodasi ushbu jarayonning markazida turadi. Avvalo, sudya noqonuniy manfaatni rad

etishi, oʻz vakolatining chegarasini bilishi va har bir qaror uchun vijdonan masʼuliyat his qilishi lozim.

Oʻtgan yil yakunlari boʻyicha 14 sudya tizimdagi nufuzli “Ibratli sudya” mukofotiga munosib topilgan. Samarali faoliyat yuritgan 10 nafarining ota-onasiga tashakkumoma topshirilgan.

Ayni shu eʼtirof sudyaning kasbida erishgan ijobiy natijalari bilan uni tarbiyalab voyaga yetkazgan oilaga nisbatan jamiyatning hurmatini ham belgilaydi. Bu kabi mukofotning tarbiyaviy kuchi esa sudyaning kelajakdagi samarali faoliyatiga zamin hozirlaydi.

Ezgu amallar va kasbiy tarbiya uygʻunligi

Sudyalar korpusini yuksak maʼnaviy fazilatlariga ega mutaxassislardan iborat tarkibda shakllantirib borishda kengash tomonidan qator yirik maʼnaviy-maʼrifiy loyihalar ishlab chiqilgan. Zero, qonunni mukammal bilish sudyaning vijdoni oʻmini bosolmaydi. Sudyaning maʼnaviy saviyasi uning inson va jamiyatga munosabatida, oʻzini tutishi va gʻaraz manfaatli taktik qarshisidagi tanlovda yaqqol koʻzga tashlanadi.

Shuning uchun sudyalarni tanlash va lavozimlarga tayinlash, sudya tartib-intizomi, odob qoidalariga rioya etayotganini nazorat qilib borishi kengashning tarbiyaviy yoʻnalishidagi vazifasini toʻliq ochib bermaydi. 2020-yildan boshlab Sudyalar oliy kengashi tomonidan “Ibrat maktabi” turkumida halol-pok ishlab, jamoatchilik oʻrtasida obroʻ-eʼtibor qozongan, yuksak martabalariga erishgan sud faxriylarining ibratli hayoti va samarali faoliyati haqida 10 dan ortiq kitob chop etilgani ana shu vazifaning amaliy ifodasidir.

Bunday asarlar bugun ishlayotgan barcha sudyalarga, ayniqsa, faoliyatini endi boshlagan yosh sudyalarga bu kasbning inson hayotidagi maʼnosini, halollikning kundalik qarorlarda qanday namoyon boʻlishini ich-ichidan anglashga yordam beradi.

Ochiq tanlov, raqamli baholash, daxlsizlik kafolatlari va maʼnaviy tarbiya faqat bir ezgu maqsadga — insonning huquqini ishonchli himoya qiladigan sudyani kamol toptirishga xizmat qilishi kerak. Zero, malakali sudya — mustaqil sud hokimiyatining tayanchi degan fikrning hayotiy maʼnosi shunda aks etadi.

Bilimi chuqur, vijdoni uygʻoq va irodasi mustahkam sudya qonunni inson taqdiriga daxldor masʼuliyat bilan qoʻllaydi. Ana shunday sudyalor korpusi fuqaroning sudga, sudyaga, pirovardida adolatga ishonchini mustahkamlaydi. Insonni eʼzozlaydi, uning qadri-qimmatini yuksaltiradi va yangi Oʻzbekiston taraqqiyotining huquqiy poydevorini kuchaytiradi.

Bugunning gapi

Bir qarashda sahro va choʻl hududlardan iboratdek koʻrinadigan Navoiy viloyatining betakror tabiati, boy tarixi, qadimiy madaniy merosi, muqaddas ziyoratgohlari bor. Bu turizmning bir necha yoʻnalishini rivojlantirish imkoniyatini beradi.

Shu yil 11-fevralda Prezidentimizning “2026-yilda Navoiy viloyatini barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi qarori qabul qilingan edi. Unda turizm sohasi boʻyicha ham muhim vazifalar belgilab berilgan. Hozir qaror ijrosini taʼminlash ishlari avjda.

Navoiy viloyatiga joriy yilda 443 mingdan ortiq xorijiy va 2 milliondan ortiq mahalliy sayyoh tashrifi kuzatildi, — deydi Navoiy viloyati turizm boshqarmasi bosh mutaxassisi Shahzod Salimov. — Bu oʻtgan yilning shu davridagidan deyarli ikki barobar koʻp. Joriy yilda viloyatda 64 ta yangi joylashtirish vositasi ochildi va 1000 dan ortiq yangi oʻrin yaratildi. Hozir joylashtirish vositalari soni 368 taga, ulardagi oʻrinlar soni esa qariyb 9 ming-ga yetkazildi. Bundan tashqari, 12 ta yangi turizm korxonasi ish boshladi. Shu tariqa ularning soni 105 taga yetdi. Viloyatda 13 tadan ortiq investitsion loyiha amalga oshirilib, qariyb 117 milliard soʻm oʻzlashtirildi. Natijada turizm sohasida yangi ish oʻrinlari yaratilib, 345 dan

ortiq fuqaroning bandligi taʼminlandi. Yaqinda Navbahor tumanida “Sarmishsoy” sihatgohi foydalanishga topshirilib, qirqdan ortiq fuqaro ishli boʻldi.

Joriy yilda viloyatda turizmni rivojlantirishga qariyb 38 milliard soʻm ajratilib, 11 ta obyektga obodonlashtirish ishlari bajarilmoqda. Turizm qishloqlari va mahallalariga olib boruvchi 20 kilometr dan ortiq yoʻl taʼmirlandi, 5 ta yangi koʻpriq qurildi. 5 kilometr dan ortiq ichimlik suv tarmogʻi taʼmirlandi. Elektr taʼminotini yaxshilash ishlari davom etmoqda.

— Turizm faqat mehmonxona yoki mehmon uylari soni koʻpayishi bilan cheklanmaydi, — deydi Shahzod Salimov. — Sayyoh kelishi uchun uy qiziqtiradigan manzil, borish uchun qulay yoʻnalish va u yerda vaqt oʻtkazish imkoni boʻlishi kerak. 2017-yilda viloyatda bor-yoʻgʻi 1 ta sayyohlik yoʻnalishi mavjud edi. 2025-yilda viloyatda 21 ta yangi turkompaniya ochilib, umumiy soni 95 taga yetkazildi va 30 ta yangi sayyohlik yoʻnalishi ishlab chiqildi.

Viloyatda yangi mehmon uylari, xostellar, kempinglar, sayyohlik yoʻnalishlari va xizmat turlari paydo boʻlishi hudud iqtisodiyotida yangi jarayonlarni yuzaga keltirmoqda. Soha rivojlangan sari mahalliy aholi uchun ham yangi daromad manbalari paydo boʻlmoqda.

Mavjud tarixiy va madaniy meros obyektlarini yagona turistik tizimga birlashtirish maqsadida “Turizm hالقasi” dasturi ishlab chiqildi. Bu dastur Nurota tumanidagi Chashma ziyoratgohini Samarqand viloyatidagi Imom Buxoriy yodgorlik majmuasi va Buxoro viloyatidagi Yetti pir

ziyoratgohlari bilan bogʻlaydi. Uning tarkibiga 18 ta madaniy meros obyekti, 8 ta turizm qishlogʻi va mahallasi hamda 130 ta turizm obyekti kiritilgan. Yaʼni sayyohlar birgina obyektni koʻrib qaytish bilan cheklanmaydi. Ular bir yoʻnalish davomida bir necha tarixiy, madaniy, ziyorat va tabiiy maskanga tashrif buyirishi mumkin.

— Aydarkoʻl hududida koʻplab oʻtovlar qoʻyilgan, — deydi Nurota tumani maʼnaviyat va maʼrifat boʻlimi rahbari Vohid Qobilov. — Togʻlarda sayyohlarga xizmat koʻrsatadigan joylar tashkil etilgan. Bundan tashqari, koʻplab uy-mehmonxonalar qurilib, ularda mehmonlarga qulay shart-sharoitlar yaratib berilmoqda. Nurotaning turizm salohiyati yuqori boʻlgani, obyektlari koʻpligi sabab mehmonlar oqimi shunga yarasha ortib bormoqda. Hozir Chuya qishlogʻi ham xalqaro turistik maqomga ega hududlar qatoriga qoʻshilib, ekoturizm sohasi rivojlanayotir. Bu yerda naqafat yurtdoshlarimiz, balki qoʻshni davlatlar vakillari ham kelib, dam olib ketmoqda.

Ayni vaqtda hududda ekstremal turizm rivojiga eʼtibor qaratilmoqda. Oʻrtoqsoy togʻlari, uning betakror tabiati bilan qiziqqan sayyohlar ekstremal sport turlari bilan ham shugʻullanib ketmoqda. Bu esa sayyohning hududda qolish muddatini uzaytirish, xizmatlarga talabni oshirish orqali iqtisodiy faollikni kuchaytirishga hissa qoʻshmoqda.

2025-yilda Nurota tumanidagi Chuya, Xatirchi tumanidagi Langar va Angidon mahallalariga “turizm mahallasi” maqomi berilgan hududlarning sayyohlik imkoniyatlarini yangi bosqichda namoyon etish uchun yaratilgan imkoniyatdir. Xususan, Xatirchining Langariga “turizm mahallasi” maqomi berilgach, bu yerda qator yangi loyihalar amalga oshirildi. Qiymati 1,5 milliard soʻmlik selfi maydonchasi va kempinglar tashkil etildi. Mehmon uylari soni 20 taga yetkazildi. Togʻ hududiga piyodada chiqish — trekking yoʻnalishi ommalashtirildi. Bundan tashqari, qiymati 3 milliard soʻmlik 2 ta “Zipline” va tyubing xizmatlari tashkil etildi. Bu obyektlar, bir tomondan, sayyohlar uchun

yangi taassurot va dam olish imkoniyatini yaratadi, ikkinchi tomondan, hududda xizmat koʻrsatish sohasi rivojiga xizmat qilmoqda.

Ayniqsa, ekoturizm uchun Xatirchi tumanidagi tabiiy imkoniyatlari alohida ahamiyatga ega. Zamonaviy turizmga inson tabiat bilan uygʻunlikda dam olishni istaydi. Shuning uchun ham ekoturizm va ekstremal turizm kabi yoʻnalishlarga qiziqish tobora ortib bormoqda.

— Langar turizm mahallasiga sayyohlar oqimi tondan kunga kuchayayotir, — deydi Navoiy viloyati turizm boshqarmasi boshligʻi Hilola Xudoyberdiyeva. — U yerda koʻrsatilayotgan xizmat turlari koʻpayishi aholi tomonidan ham har mavsumga katta tayyorgarlik koʻrilayotganidan dalolat beradi. Bu turdagi dam olish maskanlarini butun dunyoga tanitish maqsadida tur targʻiboti aksiyalari oʻtkazib kelinmoqda.

Sayyoh uchun bir hududda tarix va tabiat, ziyorat va ekstremal dam olish, milliy taomlar va zamonaviy turistik xizmatlar uygʻunlashishi

katta qiziqish uygʻotadi. Ayni shu jihatdan viloyatda turistik klasterlarni tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Turizm klasteri bir hududda turistik xizmatlarni oʻzaro bogʻlash, sayyoh uchun yaxlit turistik mahsulot yaratishga yoʻl ochadi. Yaʼni sayyoh bir manzilga keladi va bir vaqtning oʻzida joylashish, ovqatlanish, sayohat, boshqa xizmatlardan foydalanish imkoniga ega boʻladi. Muhimi, bu jarayonga mahalliy aholi va tadbirkorlar ham tobora koʻproq jalb etilmoqda. Hozir “Qizilqum safari” MCHJ va “Sputnik Navoiy” MCHJga “turizm klasteri” maqomi berilgan.

Bugungi Navoiyni kechagisi bilan taqqoslasak, har bir sohada gʻzgarishlarni raqamlarda ham, hudud qiyofasida ham koʻrish mumkin. Turizm sohasi esa jadal rivojlanib, ushbu yoʻnalishdagi salohiyatni toʻliq namoyon etib bormoqda.

Gʻolib ABDUSALOMOV,
“Yangi Oʻzbekiston” muxbiri

YANGI O‘ZBEKISTON

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

Qarshi davlat universiteti Qashqadaryo vohasining ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy taraqqiyotida alohida o‘rin tutib kelgan. U 80 yillik faoliyati mobaynida viloyatga 70 mingdan ortiq malakali mutaxassis yetkazib berdi.

OTM ko‘p yillik tarixi davomida ta‘lim, ilm-fan va tarbiya sohaslaridagi faoliyatini jamiyat ehtiyojlari hamda davr talablariga mos ravishda tashkil etib, takomillashtirishib keldi. Biroq XXI asrning ikkinchi o‘n yilligiga kelib, mamlakatda ijtimoiy-iqtisodiy hayotning yangi bosqichga ko‘tarilishi, yangi iqtisodiy munosabatlarning qaror topishi, mehnat bozorida tarkibiy o‘zgarishlarning yuzaga kelishi, raqamli texnologiyalarning jadal sur‘atda rivojlanishi, global akademik makon bilan integratsiyalashish zaruratining paydo bo‘lishi universitet an‘anaviy faoliyat modelini qayta ko‘rib chiqishni taqozo eta boshladi. Shu tariqa universitet faoliyatini tubdan isloh qilish, yangi yondashuv va tamoyillar asosida qayta tashkil etish zarurati tug‘ildi.

Davlatimiz rahbari ta‘kidlaganidek, eng katta boylik bu — aql-zakovat va ilm, eng katta meros bu — yaxshi tarbiya, eng katta qashshoqlik bu — bilimsizlikdir. Shundan kelib chiqib, universitetimizni yuksaltirish konsepsiyasi asosiga uch o‘zaro bog‘liq vazifa — inson kapitalini rivojlantirish, ilm-fan va innovatsiyalarni kuchaytirish hamda ma‘naviy-ma‘rifiy muhitni takomillashtirish masalalari qo‘yildi.

Zamonaviy infratuzilma va sifatli ta‘lim

Universitetimizda so‘nggi besh yilda moddiy-texnik bazani mustahkamlash, infratuzilmani tubdan yangilash, ta‘lim sifatini oshirish va raqamlashtirish maqsadlariga budgetdan tashqari mablag‘ hisobidan 222,3 milliard so‘m yo‘naltirildi. Infratuzilmaviy o‘zgarishlarning eng muhim natijalaridan biri yangi o‘quv binolari va ta‘lim obyektlarining barpo etilishi bo‘ldi. Xususan, 2023-yilda 1000 o‘rinli yangi o‘quv binosi va “Yoshlar markazi” bunyod etildi. O‘n yillar muqaddam qurilgan 1500 o‘rinli o‘quv binosi kapital ta‘mirdan chiqarilib, eng yangi va zamonaviy jihozlar bilan ta‘minlandi. Ko‘p yillar mobaynida foydalanilmay kelingan bino rekonstruksiya qilinib, “Talabalariga xizmat ko‘rsatish markazi”ga aylantirildi.

Moddiy-texnik bazani mustahkamlashga yo‘naltirilgan sa‘y-harakatlar an‘anaviy o‘quv binolarini barpo etish va ta‘mirlash, o‘quv auditoriyalari sonini oshirish bilan cheklangani yo‘q. Ayni paytda tabiiy fanlar bo‘yicha tahsil olayotgan talabalar uchun “Geografiya maydoni”, zamonaviy futbol maydoni, 240 o‘rinli maktabgacha ta‘lim tashkiloti ham barpo etildi. Yer osti sizot suvini “OSMOS” texnologiyasi orqali tozalaydigan va sutkasiga 300 kub metrgacha toza suv yetkazib beradigan inshoot foydalanishga topshirildi.

So‘nggi besh yilda talabalarning yashashi va kundalik ehtiyoji uchun qulay sharoit yaratish ham e‘tibor markazida bo‘ldi. Universitetning bu boradagi imkoniyatini takomillashtirish maqsadida 2021-2024-yillarda 3 ta yangi talabalar yotoqxonasi qurilib, qo‘shimcha 1382 o‘rin ochildi. Shu tariqa OTM tasarrufidagi zamonaviy shamolatish hamda yong‘in xavfsizligi tizimlari bilan ta‘minlangan talabalar turar joylari 10 taga, ulardagi o‘rinlar soni esa 3038 taga yetkazildi. Natijada Qarshi davlat universiteti mamlakatimiz oliy ta‘lim muassasalarida birinchi o‘ringdan bo‘lib talabalarning yotoqxonaga ehtiyojini 100 foiz ta‘minladi. Bundan tashqari, 2024-yilda 300 o‘rinli talabalar oshxonasi va maishiy xizmat ko‘rsatish korxonasi ishga tushirilgani yig‘it-qizlarning ta‘limdan tashqari ehtiyojini to‘laqonli ta‘minlash uchun shart-sharoit yaratdi.

OTM hududini obodonlashtirish borasida ham keng ko‘lamli ishlar qilindi. Jumladan, ichki yo‘laklarning 20 ming kvadrat metrga zamonaviy plita qoplandi, 15 ming kvadrat metrda yong‘irlatib sug‘orish tizimi yo‘lga qo‘yilib, yashil hududlar tashkil etildi. Bu sa‘y-harakatlar samarasi o‘laroq, ta‘lim muassasasi hududi vohada havas uyg‘otadigan maskanga aylandi.

Oliygo‘h infratuzilmasini zamonaviylashtirish jarayoni ekologik va energiya samaradorligi masalalarini ham qamrab oldi. Xususan, universitet hududi va binolariga umumiy quvvati 1545 kilovatt bo‘lgan quyosh panellari o‘rnatildi. Mazkur panellar orqali birgina o‘tgan yili 1 million 790 ming 933 kilovatt elektr energiyasi ishlab chiqarildi. 933 ming 610 kilovatt energiya universitet ehtiyojiga yo‘naltirilgan bo‘lsa, qolgan 797 ming 283 kilovatt shartnoma asosida hududiy elektr tarmoqlari korxonasiga sotildi. Shuningdek, quyosh panellardan ishlab chiqariladigan elektr energiyasi monitoringini yuritish uchun “Muqobil energiya manbalaridan foydalanish laboratoriyasi” barpo etildi. Ko‘rilgan

choralar tufayli universitet binolarini quyosh panelidan olingan elektr energiyasi bilan to‘liq ta‘minlash imkoniyati yaratildi. Bu loyiha universitet infratuzilmasini ekologik barqaror kampus modeliga o‘tkazish tendensiyasini yuzaga keltirdi.

Ekspertlar guruhi 2026-yili universitetdagi yangi ta‘lim dasturlarini akkreditatsiyadan o‘tkazish jarayonida o‘quv binolari, moddiy-texnik baza, axborot-resurs markazi, raqamli ta‘lim muhiti va resurslardan foydalanish samaradorligini kompleks o‘rganarkan, OTM infratuzilmasi akkreditatsiya mezonlariga mutlaqo mos ekanini qayd etdi. Bu xulosa universitetda o‘qitish, ilm-fan va talabalar hayoti uchun moslashtirilgan yangi muhit shakllanganidan dalolat beradi.

Nazariya va amaliyot mutanosibligi

O‘zgarishlarning muhim yo‘nalishlaridan biri muassasadagi o‘quv-ma‘rifiy jarayonni jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlari

O‘qitish mazmuni va sifatini takomillashtirish maqsadida ko‘rilgan choralar bugunning o‘zidayoq samara bermoqda. Zotan, 2025-yilda universitet talabalarining 11 nafari O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti stipendiyasi hamda boshqa nomdor stipendiyalar sohibi sifatida e‘tirof etilgani fikrimiz dalildir.

Islohot odimlari

YANGILANISHLAR FAOLIYAT MEZONIGA AYLANMOQDA

universitetda o‘quv jarayonini nafaqat mahalliy ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlarga moslashtirish, balki global akademik talablar asosida tashkil etish masalasi ham e‘tibor markazida bo‘ldi.

Bugun mehnat bozorida o‘rin topish uchun faqat diplomning o‘zi yetarli emas. Zamonaviy mutaxassis keng amaliy ko‘nikmalar, raqamli savodxonlik, mustaqil mehnat qilish malakasi, turli ijodiy loyihalarni ro‘yobga chiqarish qobiliyatiga ega bo‘lmog‘i, bir yoxud bir necha xorijiy tilni o‘zlashtirmog‘i zarur. Shundan kelib chiqqan holda, universitetda ta‘lim tizimini raqamlashtirish o‘quv-ma‘rifiy jarayonni takomillashtirish ishlarning alohida yo‘nalishiga aylantirildi. Xususan, muassasada 2024-yildan mediamarkaz faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Bu markaz bugun OTM yetakchi professor-o‘qituvchilari ma‘ruzalarining audiovizual kontentini yaratish, audiokitoblar tayyorlash, 3D va VR ta‘lim mahsulotlarini ishlab chiqarish bilan mashg‘ul. Mazkur texnologiyalar talabalarining ta‘lim resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatini kengaytirish bilan birga muassasada raqamli ta‘lim muhitini shakllantirdi. Bundan tashqari, OTMda “Bir million dasturchi” loyihasi doirasida 2026-yili 1570 talaba o‘qitildi. Ularning 1400 nafari professional xalqaro AT sertifikatini qo‘lga kiritdi. Talabalar hamda viloyat yoshlarining chet tillar bo‘yicha bilimi va ko‘nikmasini oshirish, xorijda o‘qish yoki ishlash niyatidagi yig‘it-qizlarning xorijiy tilni bilish darajasini ko‘rsatuvchi sertifikatni olishida amaliy ko‘maklashish uchun ingliz, fransuz, nemis, xitoy, rus, koreys tillari o‘quv kurslari ochildi.

OTMning o‘quv adabiyotlari bilan ta‘minlanganlik darajasi 2025-yilda 100 foizga yetkazildi. Bu yutuqlarga universitet jamoasi ham munosib hissa qo‘shdi. Xususan,

professor-o‘qituvchilar va izlanuvchilar tomonidan birgina o‘tgan yili 37 darslik, 94 monografiya, 139 o‘quv qo‘llanmasi chop etilib, kutubxonaga topshirildi.

Professor-o‘qituvchilar faoliyati samaradorligini oshirish, talabalarining imkoniyatlardan to‘laqonli foydalanishini ta‘minlash uchun 2022-yili respublikada birinchi bo‘lib “Registrator ofisi” tashkil etildi. Bugun ushbu ofisda talabalariga 67 turdagi, professor-o‘qituvchilarga esa 43 turdagi ta‘lim xizmatlari ko‘rsatilmoqda. Bundan tashqari, ofis jahonning ilg‘or 300 oliy ta‘lim tashkiloti tajribasini transformatsiya qilish bilan ham shug‘ullanmoqda.

O‘quv-ma‘rifiy ishlarni mehnat bozori talabari bilan uyg‘unlashtirish ishlarning mantiqiy davomi bitiruvchilar bandligini ta‘minlash bilan bog‘liq, albatta. Shu maqsadda “O‘zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy faoliyat milliy banki” AJ hamkorligida “Kelajakka qadam” hududiy markazi faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Dastur doirasida 2025-yili universitetning 103 bitiruvchisi “Biznes g‘oyadan tayyor loyihagacha” nomli tanlovlarda ishtirok etdi. Ularning 8,4 milliard so‘mlik loyihalari to‘liq moliyalashtirildi.

O‘qitish mazmuni va sifatini takomillashtirish maqsadida ko‘rilgan choralar bugunning o‘zidayoq samara bermoqda. Zotan, 2025-yilda universitet talabalarining 11 nafari O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti stipendiyasi hamda boshqa nomdor stipendiyalar sohibi sifatida e‘tirof etilgani fikrimiz dalildir. Shuningdek, universitetimizning talabalar jamoasi oliy ta‘lim muassasalarini terma jamoalari o‘rtasida Prezident sovrini uchun o‘tkazilgan “Intellectual olimpiada”da 1-o‘rinni egallab, bosh sovrinni qo‘lga kiritdi. Sovg‘a tariqasida berilgan 3 milliard so‘m universitet kutubxonasini mukammal ta‘mirlashga sarflandi.

2026-yil 13-oktabr, 211-son

Integratsiya — davr talabi

O‘zgarishlarning muhim yo‘nalishlaridan yana biri ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning mazmuni, ko‘lami va institutsional mexanizmlarini yangilashdan iborat. Bu borada, birinchidan, ilmiy-tadqiqot infratuzilmasini yangilashga katta e‘tibor qaratildi. Xususan, 2021-2026-yillarda universitetda 41 ta o‘quv-ilmiy laboratoriya zamonaviy uskunalar bilan jihozlandi. Shuningdek, ilm-fan va ta‘lim integratsiyasini yangi bosqichga olib chiqish uchun xalqaro standartlarga javob beradigan “Zamonaviy xalqaro ilmiy laboratoriyalar markazi” barpo etildi. Uning tashkil qilinishi ilmiy-tadqiqot jarayonini nazariy izlanishlar bilan cheklamay, eksperimental va amaliy tadqiqotlar bilan boyitish imkonini kengaytirdi.

Ikkinchidan, universitet ilmiy hamjamiyatini xalqaro ilmiy muhitga integratsiya qilishga e‘tibor berildi. Shu maqsadda xorijdan yetakchi 54 olim ishga jalb etildi. Ayni paytda professor-o‘qituvchilarning chet eldagi hamkor oliy ta‘lim muassasalarida ilmiy-amaliy stajirovka

chalik e‘tirofga sazovor muvaffaqiyat sifatida mamlakat oliy ta‘lim muassasalari bo‘ylab keng ommalashtirildi.

Ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar samarasini oshirish uchun OTMda tahsil olayotgan yig‘it-qizlarning sog‘lom turmush tarziga rioya etishi talab qilinadi. Xalq maqolida aytilganidek, sog‘ tanda — sog‘lom aql. Shu yondashuvdan kelib chiqqan holda, talabalar o‘rtasida futbol, mini futbol, basketbol, voleybol, shaxmat-shashka, badminton, stol tennis va kurash bo‘yicha “Vazir kubogi”, “Hokim kubogi”, “Students’ Cup”, “Rektor kubogi”, universitet va fakultetlar birinchiligi kabi 140 ga yaqin musobaqa uyushtirildi.

OTMning “Lochin” futbol klubi qator yutuqlari bilan mamlakatimiz sportini rivojlantirishga munosib hissa qo‘shib kelmoqda. Jumladan, 2022-yili “Hokim kubogi” musobaqasi g‘olibi bo‘ldi. Sohil futbol bo‘yicha O‘zbekiston chempionatida bronza medalini qo‘lga kiritdi. 2024-yili Namangan shahrida o‘tkazilgan Hududiy kubok egalari kubogi musobaqasida ham muvaffaqiyatli qatnashib, ikkinchi o‘rinni egalladi.

Futbol klubining PFL talablarini to‘liq bajargani va 2026-yildan mamlakat proligasida ishtirok eta boshlagani yig‘it-qizlarning jismoniy tarbiya va sportga, sog‘lom turmush tarzi me‘yorlariga e‘tibori hamda qiziqishini butkul oshirdi.

Zamonaviy universitetda tahsil olgan talaba milliy va umuminsoniy qadriyatlardan, insoniyat asrlar davomida to‘plagan bilim va g‘oyalardan xabardor bo‘lmog‘i va ular asosida faoliyat ko‘rsatmog‘i dardkor. Shuni inobatga olgan holda, universitetda yoshlarni madaniyat va san‘at asarlari bilan tanishtirishga keng o‘rin berilmoqda.

Ma‘naviy muhit barqarorligini ta‘minlash masalasi ijtimoiy himoyaga muhtoj talabalarni qo‘llab-quvvatlash bilan ham bog‘liq. Ayni paytda kunduzgi ta‘limda o‘qiyotgan yoshlarning 458 nafari ijtimoiy himoyaga muhtoj sifatida qayd etilgan. Joriy o‘quv yilida bu yo‘nalishdagi faoliyat doirasida nogironlari bir 145 talabaga bazaviy stipendiyasining 50 foizi miqdorida qo‘shimcha to‘lov amalga oshirildi. Ota-ona qaramog‘idan mahrum 36 talabaning stipendiyasi 50 foiz ko‘paytirildi, 24 talabaga o‘quv va badiiy adabiyotlar xaridi uchun 45 million so‘mlik subsidiya ajratildi. Qo‘llab-quvvatlov tufayli mazkur yig‘it-qizlar o‘zini universitet jamoasining to‘laqonli a‘zosi sifatida his qilmoqda hamda ijtimoiy hayotda faol ishtirok etmoqda.

Reyting — mavqe, natija va barqarorlik

So‘nggi yillardagi o‘zgarishlar muayyan natijalar bilan birga universitetimizning milliy va xalqaro reytinglardagi mavqeida ham o‘z ifodasini topa boshladi. Jumladan, Qarshi davlat universiteti respublika oliy ta‘lim muassasalarining milliy reytingida 2021-yildagi 46-o‘rindan 2023-yilda 30-o‘ringa ko‘tarildi. Bu ko‘tarilishni OTMdagi tizimli o‘zgarishlarning institutsional natijalaridan biri sifatida tavsiflash mumkin.

Universitet xalqaro reytinglarda ham ishtirok eta boshladi. Xususan, 2022-yilda Times Higher Education agentligining World University Rankings — 2023 reytingida “Reporter” maqomiga ega 28 nufuzli oliygo‘hdan biri bo‘ldi. Bu holat OTMning xalqaro akademik makondagi ishtirokining dastlabki institutsional bosqichi bo‘ldi. Keyingi yillarda reytinglardagi ishtiroki doirasi yanada kengaydi. Masalan, universitet QS Asia University Rankings — 2026 da Osiyodagi 1534 universitet orasida 901-950 o‘rinlar oralig‘idan joy oldi. Bu natija Qarshi davlat universitetining xalqaro reytinglar tizimidagi ishtirokini bir martalik holatdan davomli jarayonga aylantirdi.

Reytinglardagi o‘zgarishlar faqat akademik ko‘rsatkichlar bilan cheklanib qolayotgani yo‘q. Barqaror rivojlanish va ijtimoiy mas‘uliyat ko‘rsatkichlarini ifodalovchi “Times Higher Education Sustainability Impact Ratings” tizimida ham ishtirok etmoqda. Jahonning 116 mamlakatidagi 1646 ta universitetni baholagan mazkur reytingda u 1001-1500 o‘rinlar guruhidan joy olgan. Universitetning ushbu reytingdagi ishtiroki dargohning barqaror rivojlanish borasidagi zafarlari xalqaro mezonlar asosida baholalanayotganini anglatadi.

Sanjar CHORIYEV,
Qarshi davlat universiteti
professori

